

Broj 7-8 • Ljubljana, juli-avgust 1934 • Godina XVI

Naraštajski dani u Sarajevu dne 16 i 17 juna 1934 godine

Vlada Tratar, Ljubljana

Sarajevo, prekrasan grad uz Miljacku, na podnožju Trebevića, već je u petak oživelo od mnoštva naraštaja i dece, koji su dolazili redovitim i izvanrednim vlakovima iz svih krajeva naše drage domovine. Vreme nam nije bilo baš naklonjeno, jer je već navečer počela da pada kiša.

U subotu u 7 sati bila su takmičenja obojega naraštaja i vojske. Kako je čitavu noć padala kiša, pa još i ujutro, prebacili su takmičenja naraštaja sarajevske župe za posle podne, bude li lepo vreme. Vojnici su pak takmičili uza svu kišu i slabo zemljište.

Pokusi vojske, muškog i ženskog naraštaja vršili su se posle podne. Vežbalište je bilo usled obilne kiše prilično raskvašeno, bilo je prilično hladno, ali su ipak pokusni nastupi pokazali, da je naraštaj i muški i ženski prilično uvežban. Takmičenja, koja su bila odgođena za posle podne, nisu se mogla niti sada da održe, jer je bilo tlo i suviše mokro. Jedino takmičenja u poznavanju sokolske ideje izvršila su se pre podne. Naraštaj je na sva pitanja odgovarao tačno i jasno, što dovoljno jasno govori, kako su se zbiljski udubili u bistvo sokolske ideje.

Navečer bila je na vežbalištu prijatna sokolska akademija. Pomislite nastupio je samo ženski naraštaj i ženska deca. Gde su ostali muški odeljci? Moralo bi se na koji način dati prilike mladićima da i oni pokažu što znaju i što mogu! Iz drugih župa nastupilo je Sokolsko društvo Zagreb IV, ženski naraštaj, inače su sve točke izvodila odeljenja sarajevske župe. Vrlo dobre bile su obe točke ženske dece iz Pala pri Sarajevu, naročito se pak svideo ženski naraštaj Sokola Sarajevo s točkom »Novo pokoljenje« te naraštajke Sokola Vratnik. Za drugu točku velika je šteta da je nisu izvadala uz pratnju glazbe, jer bi tako došla do jačeg izražaja. — Nekoliko puta je još glazba zaigrala narodno kolo, nato se je naraštaj vratio u svoje domove, da se naspava, otpočine za nedelju — dan povorke i nastupa. Sa željom u srcu i na ustima, da bi nam nastalo lepše vreme pošla je omladina na počinak.

I zaista kao da su bile uslišane želje ovih tisuća! Već rano ujutro počelo je vreme da se popravlja, oblaci počeli su da se razbijaju, tu i tamo pojavilo se je i sunce. Iza pokusa muške i ženske dece, formirala se je na sletištu povorka, koja je u 10 časova krenula na put. Sve je postajalo veseliije. Sunce je počelo jače da obasjava lepo Sarajevo, mnoštvo na ulicama sve se je više množilo, postajalo je sve življe i življe, dok nije bio izvršen zbor čitavog naraštaja pred magistratom. U prekrasnom govoru nagovorio je sakupljeno sokolsko mnoštvo starosta sarajevskog Sokola br. Vidović, pozivajući omladinu da junački čuva i brani domovinu, za čiju je slobodu palo toliko junaka. S najlepšim utiscima u srcima ova se je sokolska armada razišla. Zastupnici saveznog starešinstva i načelništva sa sletskim odborom

i naraštajem Sokolske župe Tuzla otišli su do Košova, gde su se poklonili seni junaka Principa, a naraštajci su njegov grob obasuli cvećem.

Te nedelje bilo je Sarajevo naročito živahno. Ovde mnoštvo ljudi — tamo brojni naraštaj i deca u sokolskim krojevima i narodnim nošnjama. Zagrnjene muslimanke iščezavaju u tom mnoštvu crvenih košulja i beloplavih odela naraštajki. Sve hita još mnogo ranije od zakazanog vremena prema sokolskom vežbalištu.

Točno u određeno vreme stupe na sletišta muška i ženska deca, odmah iza njih vojnici-takmičari, od kojih su najbolji primili krasne darove. Mladići i devojčice, njih 1600 na broju, izveli su svoje vežbe, srazmerno lake, vrlo dobro. Vojnici-takmičari pokazali su nam još jednom svoje bojno takmičenje. Dobro i skladno izvodile su svoje vrlo slikovite vežbe naraštajke, njih 950 na broju, samo prelaz k četvrtoj vežbi nekoje su slabo izvele. Živahna točka bile su igre muške i ženske dece. Muški naraštaj — 1900 — vrlo lepo građeni mladići, izveo je svoje srazmerno teške vežbe vrlo dobro. Kao nekakva izmena rasporeda bilo je izmenično trčanje muškog i ženskog naraštaja. Vrlo je bilo prijatno gledati kako su pobednici Sokola Vratnik pružali jedan drugome ruke i ponosno napustili vežbalište. Naraštajsko vežbanje na spravama pokazalo je priličnu izvežbanost vežbača, samo je moglo da bude više vrsta ženskog naraštaja. U poslednjoj tački nastupili su vojnici II vazduhoplovnog puka iz Rajlovca, koji su nastupili u vežbama s puškama.

Iza telovežbe bila je prijatna zabava na vežbalištu sarajevskog Sokola. Uz zvukove glazbe narodnih kola naraštaj se je — po svršetku svog rada — bratski zabavljao. U ponedeljak pak počelo se je Sarajevo da prazni, mnoštva iz svih krajeva naše države počela su se razilaziti s najlepšim utiscima iz prekrasnog Sarajeva. Nekoje su skupine otišle na razne izlete u bližu i daljnju okolinu Sarajeva.

Po krasno uspelom sletu ne prestani radom, omladino, već smelo dalje, dalje!

Sestra Renata Tirš navršila je osamdesetu

Sestra Renata Tirš, udova dra Miroslava Tirša, osnivača Sokola, slavila je dne 31 jula t. g. u punoj duševnoj i telesnoj snazi 80 godišnjicu svog života. Sestra Renata Tirš velika je pobornica sokolske ideje i vrlo požrtvovna u radu oko procvata Sokolstva među slovenskim narodima. Jugoslovenski sokolski naraštaj želi s dubokim poštovanjem velikoj časnoj Sokolici prigodom njenog životnog jubileja još mnogo godina srećna života.

Naraštajski slet u Zagrebu dne 10 juna 1934 god.

Vlada Tratar, Ljubljana

U subotu, dne 9 juna, vršila su se takmičenja muškog i ženskog naraštaja Sokolske župe Zagreb. Naraštaj je bio razdeljen u dva odeljenja: viši i niži, da bi se mogli svi što bolje da pripreme. Članovi uprave zagrebačke župe sakupili su novac i naručili krasan barjak. Dobije ga ono društvo koje se na takmičenjima pokaže kao najbolje. Nestrpljivost takmičara je stoga još veća; svaka odbijena točka bolela je takmičara. Konačno je pobedio naraštaj Sokola Zagreb II. U nedelju posle podne primili su ovaj barjak na čuvanje do narednog takmičenja.

Međutim pak, dok su se vršila takmičenja, počeli su da stižu u Zagreb brojni vlakovi sa sokolskom omladinom, koja je došla na slet da pokaže plodove svoga rada, da pokaže svoje oduševljenje lepome Zagrebu. Brojne čete dece i naraštaja sve su se više množile, ovde u prekrasnim narodnim nošnjama, onamo u lepim sokolskim krojevima. Tu i tamo pratila ih je glazba, grad je oživeo, ne, nije samo oživeo, već se upravo pomladilo primajući u se tolika jaka sokolske omladine.

U subotu navečer bila je svečana akademija u velikoj dvorani Zagrebačkog zbora. Velika dvorana i unatoč svoje velike prostranosti bila je gotovo dupkom puna gledalaca. Nastupala su pojedina odeljenja zagrebačkih društava. Dobro su se iskazala muška deca iz Virovitice, mnogo marljivosti i volje pokazali su naraštajci iz Belog Manastira. Naročitu spretnost i izvežbanost pokazale su naraštajke Sokola II i Sokola IV iz Zagreba. A gde je ostali muški naraštaj?

Iza pokusa, koji su se vršili u nedelju ujutro od 7 časova dalje, formirana je na sletištu povorka, koja je krenula u 11 časova. Po svim ulicama bilo je vrlo mnogo sveta, naročito na Jelačićevu trgu, koji su posmatrali povorku i pozdravljali je.

Jedan sat pred samim nastupom bio je prolom oblaka pomešan s tučom, što je onemogućilo sam nastup u pravo vreme. Kada je kiša prestala počeo je javni nastup.

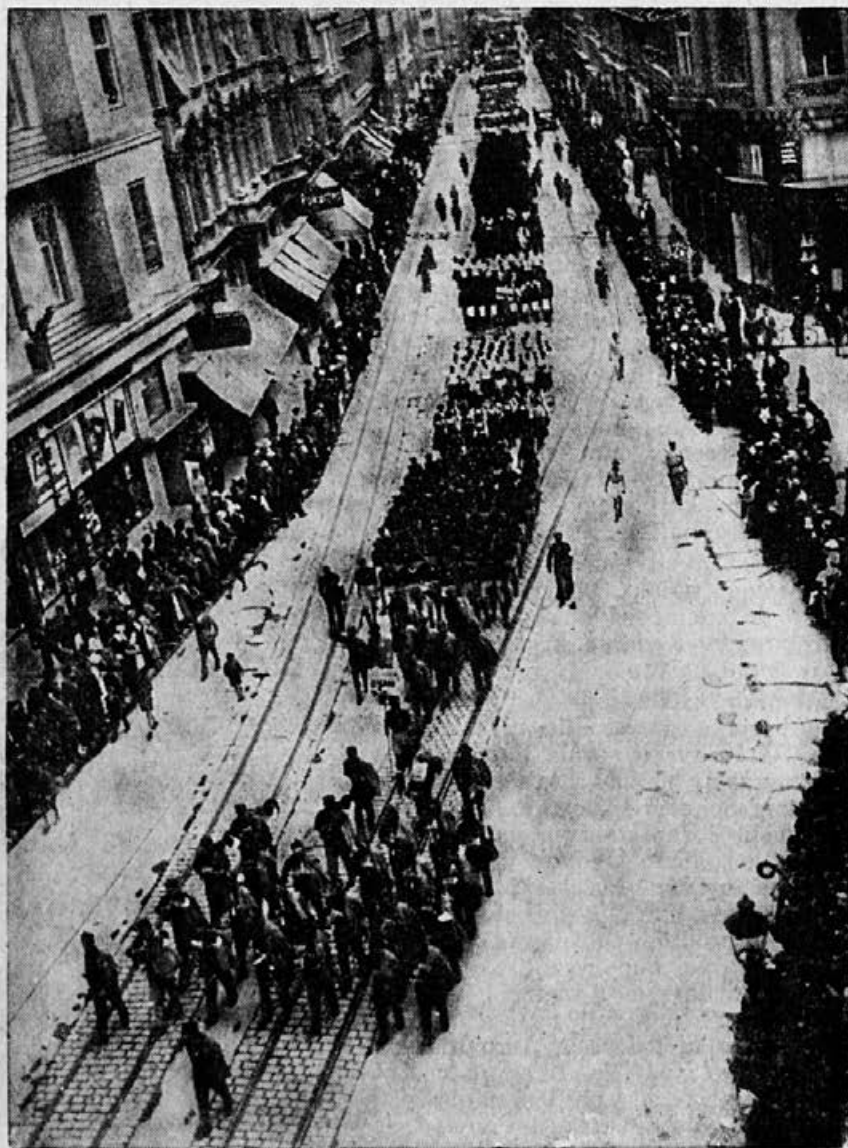
Kao prva točka bila je predaja župskog barjaka poredniku na takmičenjima. U tu svrhu stupio je na sletišta sav naraštaj na čelu s takmičarima porednicima Sokola II Zagreb. Skupni nastup muške i ženske dece morao je izostati zbog prilično hladnog vremena. Sledio je nastup župe Sušak-Rijeka; naraštajke su izvodile u svim mogućim slovenskim narodnim nošnjama razne slovenske plesove. Lepe vežbe, koje su naročito došle do punog izražaja usled jedinstveno lepih narodnih nošnja izvodile su naraštajke i deca iz Virovitice. I mlada muška deca bila su nagrađena zbog svojih lepих vežbi s obiljem odobravanja. U međužupskom trčanju Beograd, Karlovac, Osijek i Zagreb, pobedila je beogradska četvorka. Jedna od najlepših

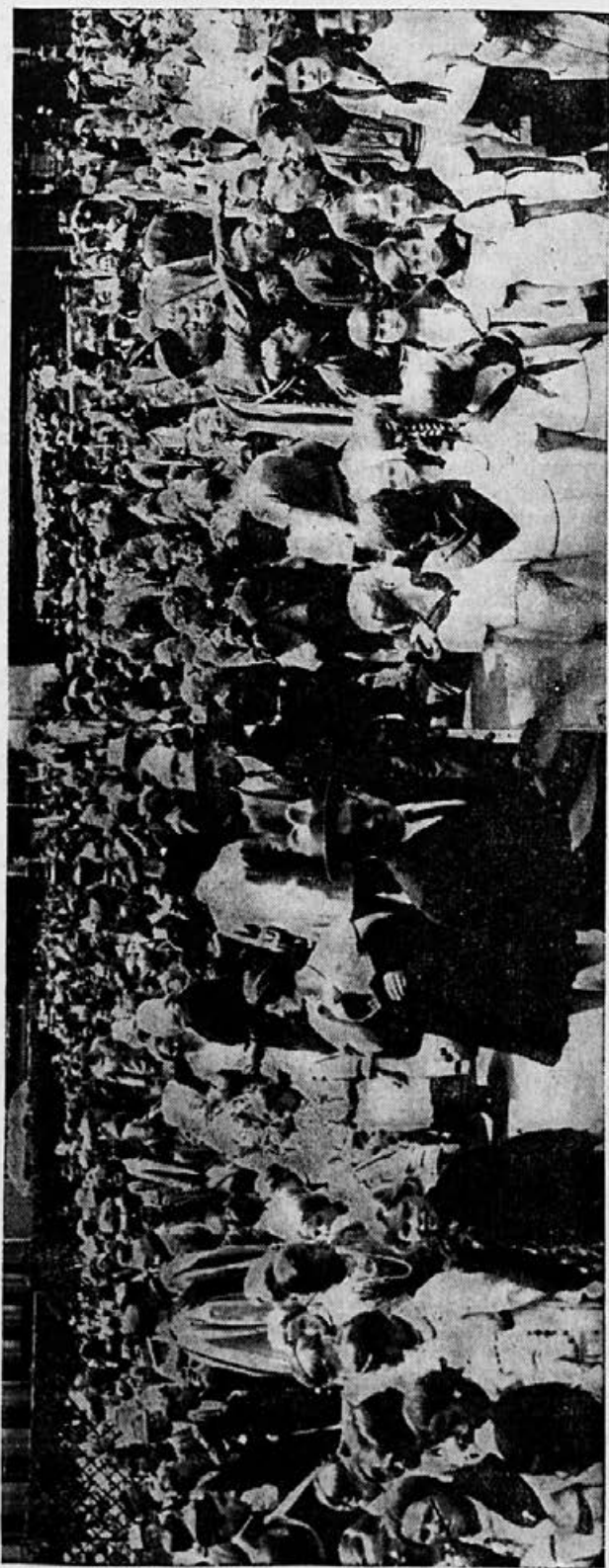
Župski starešina br. dr. O. Gavrančić razvija naraštajski barjak

slika na čitavom nastupu bio je nastup ženskog naraštaja, koji je svoje vežbe izvodio zaista vrlo lepo, osim prelaza k četvrtoj vežbi. Istovremeno, kada su one napuštale sletišta, ispunili su priličan deo sletišta jaki naraštajci. I oni su izvršili svoju zadaću vrlo dobro. Počelo je ponovno da sipi, ali 12 jakih naraštajaca pokazalo nam je na konjima svoju spretnost i odvažnost.

Mnoštvo se je zadovoljno razilazilo, još zadovoljnije se je vraćala svojim domovima sva sokolska omladina, s prekrasnim utiscima, koji neka im ne budu poslednji, koje treba da tumače svim onim tisućama, kojima nije bilo moguće da učestvuju ovim krasnim sokolskim danima u našem krasnom Zagrebu.

Naraštajska povorka gradom

Pred glavnim kolodvorom u Zagrebu: Tisuće sokolske omladine stižu ...

Odmakao se već slet našega Sokolstva u Sarajevu po datumima, ali je ostao još uvek svež u sećanju, iz kog neće tako lako da se izbriše. Ko god je učestvovao na njemu, taj neće nikada zaboraviti onih dana — dana pobeđe jugoslovenske sokolske misli.

Čoveku prosto i sad staje pamet kada pomisli na one izleve narodne i sokolske svesti. Sarajevo. Ono divno Sarajevo iskrsava nam pred očima sve ovijeno u more zastava. Svaka kuća je visoko izdizala steg svog uverenja, uverenja Sarajlija, koji nisu nikad i ni za časak prestali se ponositi sa svojim gradom u kome vrcnu prva iskra slobode, u kome se rodi preteča zora našeg Mesije, ali i u kome krv mučenika za slobodu poli svaki pedalj zemlje jugoslovenske...

Pa one priredbe, one svečanosti, one manifestacije. I kod otvorenja izložbe, i na proslavi 25 god. župe, i u povorci i na vežbalištu i akademijama i t. d. — ma upravo na svakom koraku imali ste prilike da vidite, da se uverite kako je jaka narodna svest našega naroda, osobito na selu. Nikad se još nije video na okupu toliki broj seljaka — Sokola kao u Sarajevu, gde je jedna župa (Mostar) izvedbom posebne tačke pobrala krunu priznanja za rad svojih sokolskih četa. Seljaci Sokoli gospodovali su i u povorci, najboljoj sokolskoj povorci dosad kod nas i drugde, dokazavši opet našu snagu i jakost u narodu našem, pred kojom uzdrhtaše dušmani naši.

Iako rekrut, prisustvovao sam i ja tome sletu, pesmom pozdravljenom. I sada ne mogu drugo, nego da svu braću i sestre, koji su bili i koji nisu bili u Sarajevu, pozovem klikom Sokola: Dodite u beli Zagreb, u drugo Sarajevo naše!

Do viđenja i Zdravo!

Po mračnim odajama Ljubljanskog Grada, peli smo se u društvu dvojice braće Crnogoraca, obučenih u njihovim bogatim nošnjama. Kada smo razgledali okolinu, iznenada nam pridoše tri sestre, tri Češkinje, držeći u ruci po jedan fotografski aparat.

— Na zdar!, reče nam jedna od njih.

Svi kao u jedan glas odgovorismo joj: Na zdar!

— Da li će nam braća dozvoliti da ih snimimo, zapita nas jedna na svom maternjem jeziku. Mi se u početku za trenut zgledasmo ne razumevši, ali na kraju saznajući za nameru, pristanemo vrlo rado.

Posle ovoga krenemo na samu kulu. Bilo nas u grupi 6. Svako nas je zagledao. Divna nošnja Crnogoraca, milozvučni glas naših sestara Češkinja i grubi glas seljaka Banačana, činio je jednu mešavinu koja je zaista bila upadljiva. Pri prolazu pored kakve grupe, i nehotice sam se osvrtao da bi video da li nas neko posmatra, toliko sam bio gord! Srce mi je kucalo, ali nisam mogao da mu dam oduška, jer misam govorio njihovim jezikom. A ja bi imao toliko mnogo da govorim... Tražio sam u mislima način, da im otkrijem svoje srce, ali uzalud. Najednom se setih da sam sa sobom poneo fotografije iz svog društva. Izvadim ih i izaberem jednu. Bila je to fotografija našeg »Zulumčara«, što ga je davalo naše društvo. Seljaci — diletanti u turskom odelu! Napišem na poledini nekoliko reči, i pridem jednoj sestri.

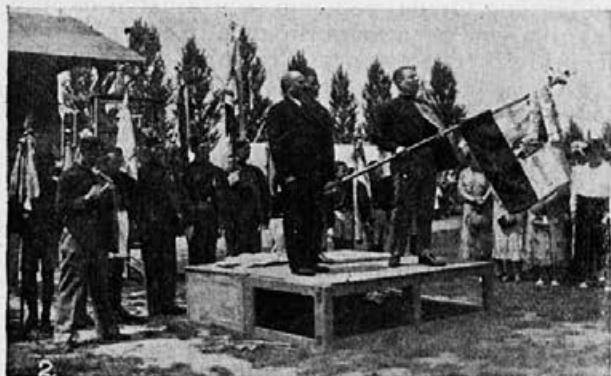
— Sestro, molim Te primi ovu fotografiju od braća iz Banata. Na njoj je komad iz doba patnje jednog dela našeg naroda pod turskim ropstvom. Primi je kao našu uspomenu.

Ona me brzo pogleda ne razumevši me. Ja se uplaših, da me nije možda rdavo razumela, te brzo ponovih: Spomen, spomen. Ona me razume i radosno uzvikne: »Spomenki«! Ja potvrdim glavom, a one mi sve tri u znak zahvalnosti, stisnuše ruku. Damosmo im svoje adrese i rastadosmo se.

Prošla je godina dana od toga dana, a meni je cela ta slika pred očima. Ne mogu je nikada zaboraviti. Verovao sam da smo jedno drugom blizu, ali ne ovako. Ovde su mogle samo oči da govore. To je bio govor duša. Duše koje jedno te isto osećaju, koje su vezane jednim te istim lancem: — jedinstvom i bratstvom da se na kraju veže karikom Slovenstva! U tom smo lancu svi mi. Tek u ovakvim prilikama vidimo koliko smo jaki i snažni.

Razvijanje naraštajske zastave u Subotici

Društveni starešina razvija barjak

Subotici, šesnaesta kula oko koje se skuplja naša zdrava nacionalna omladina, koja hoće da radi za ideale Sokola. Uzdignite ponosno i visoko ovu zastavu i kada bude ustrebalo borite se predano za ideju, kojoj na čelu stoji dinastija Karadorđevića! — Kao što ovog momenta razvijam zastavu, koju ćete večitno ljubiti i poštovati, tako neka se u vama razvija velika ljubav za Sokolstvo, koje ćete uvek voleti.«

Zastavu je poklonio grupi naraštajaca iz Muške građanske škole, čija je ova nastava, br. Mija Novaković, zanatlija.

Posle toga predavane su nagrade najboljim društvenim naraštajcima, koji su kroz celu godinu bili u svakom pogledu najbolji, a i koji su u natečaju napisali najbolji pismeni rad »Korist od gimnastike i Sokolstva«. Na grade su naraštajska zastava i srebrni pehar.

Naraštaj stupa subotičkim ulicama

Emil Veselinović bio je najbolji kroz celu ovu godinu i najbolje je izradio pismeni rad prilikom utakmica, te je prema tome dobio prelazni srebrni pehar i tako postao zastavnik naraštaja.

Posle podne na javnoj vežbi, na kojoj je u deset raznih tačaka sudelovalo 3710 vežbača-ica svih kategorija, vežbalo 307 muškog i ženskog naraštaja.

Pikec in mesec

Gustav Strniša, Ljubljana

Mladi kuža Pikec je nekega večera prvič zagledal polno luno. Obšlo ga je divje sovraštvo, sam ni prav vedel zakaj, pričel je lajati in bevskati v mesec, ki se mu je samo prijazno smejal in se ponosno peljal po večernem nebu. Pikec je postal kar besen in bevskal je toliko časa na luno, da je bil že ves hripav.

Kuža je bil zelo vztrajen. Ko je drugi večer spet zagledal luno, jo je spet oblajal. Tulil je nad njo, skakal in jo podil.

In tako je delal Pikec večer za večerom.

»Pa jo bom vendarle prepodil, vedno bolj se skriva in kmalu je ne bo več na spregled!« se je hvalil svojim malim bratcem, ko je opazil, da je lune vedno manj. Še in še je lajal vsak večer in cvilil na vse pretege ter podil mesec, ki je postajal manjši in manjši, dočim je Pikcu glas vedno bolj pešal.

Nazadnje je nekega večera Pikec ponosno prikorakal v pasjo kočo in sporočil pasji družinici, da je luna zbežala, ker se ta večer sploh ni več pokazala na nebu, saj se je morala enkrat že zbiti njegovega neprestanega laježa.

Prav tedaj je prišel mimo kočice Pikčev gospodar, ki je slednji večer opazoval njegovo početje in se mu je smejal.

Pikec je vesel pritekkel iz pasje kočice, prepričan, da ga bo gospodar pohvalil. Skrivaj je še celo upal, da mu je prinesel kako poslastico, ker je prepodil mesec z nebes.

Gospodar je kužka samo prijazno potrepljal po rami in mu dejal:

»Pikec, zakaj se pečaš s takimi nepomembnostmi! Nikar ne oponašaj tistih trmastih bedakov, ki mlatijo prazno slamo do konca, pa če tudi jih kdo pouči, da je njihovo nehanje neumno! Glej, da boš vztrajal pri pametnem in smotrnem delu, ne pa pri neumnem igračkanju, kajti takih junakov ne potrebujemo!«

In ko je kuža opazil, da je mesec polagoma spet rasel, se ni več razburjal, raje je ostal v svoji koči in mirno počival.

Naša sokolska vrsta u Opavi i Ustju

Na velikim pokrajinskim sokolskim sletovima češkoslovačkog Sokolstva u Opavi i Ustju, koji su se održavali dne 1 jula u Opavi i dne 6 jula u Ustju, a koji su odlično uspeli, nastupili su i naši sokolski takmičari koji su imali da se takmiče na međunarodnim takmičenjima u Budimpešti.

Naša delegacija sastojala se je iz sledeće braće: voda bio je br. Josip Jeras, a članovi delegacije braća: Buda, Forte, Ivančević, Pristov, Vadnov i Vukičević. Kao izvestilac bio je delegaciji dodeljen br. Poharc.

Naši sokolski borci bili su svuda gde god su se pojavili srdačno dočekivani i pozdravljeni. Njihov put po bratskoj češkoslovačkoj zemlji bio je pravi trijumf sokolske i bratske ljubavi i međusobnog razumevanja. Još je jednom potvrđeno staro prijateljstvo, još je jednom bratstvo između našeg i češkoslovačkog naroda manifestovano bratskim vezama i pravom slavenskom srdačnošću. Svi dočeci, svi prijemi, svi govori i prigodne priredbe, koje su priređene u čast naše delegacije, jasno govore da smo jedno, da smo jednih misli, jednih težnja i da nam je jedan konačni cilj.

Naši sokolski borci, koji nisu imali prilike da pokažu i široj stranoj javnosti plod svog smotrenog rada i pregnuća osvetlali su lice sebi i svome Sokolstvu na ovim javnim priredbama među bratskim narodom. Njihovi nastupi kako u Opavi tako i Ustju pokazali su da su vredni svakog priznanja i svake pohvale. Pa i češkoslovačke novine tako su se pohvalno izrazile o ovim našim mladim takmičarima, da su dorasli visokoj zadaći i velikoj organizaciji, koju zastupaju. Čak da su i najozbiljniji takmaci starim češkoslovačkim takmičarima, koji su proneli ime Sokolstva u sve strane kulturne zemlje. Nastupi naših Sokola tako su se isticali, tako su otkakali da su požneli buru povlađivanja i pohvale od brojne publike, koja je tih dana zauzela velika sletišta u Opavi i Ustju. Bilo nas je maleni broj, ali i to je znak

Doček jugoslovenske sokolske delegacije na kolodvoru u Opavi

jedne ogromne ljubavi, koju gaji naše Sokolstvo prema severnoj našoj braći, koji svakom prilikom hitaju u naše krajeve da budu uz nas, nas prate u veselim i radosnim danima naše sokolske slave.

Daleko bi nas zavelo, kad bi hteli da opišemo sve one utiske, na koje su naša braća nailazila u bratskoj zemlji, ali jedno možemo sa sigurnošću da utvrdimo da veze između obiju Sokolstva a putem njega i obiju naroda postaju svakim danom sve jače i čvršće.

Na povratku sa sarajevskog sleta

Juljica D. Lukić,
Putinci — Srem

Vratismo se sa II pokrajinskog sleta iz Sarajeva noseći odande najlepše uspomene. Nemam reči kojom bih mogla opisati manifestacije sokolske snage, bratstva, i jednakosti. Nemam reči kojom bih mogla opisati veličanstvenu povorku od preko 18.000 Sokola i Sokolica; to je sve trebalo videti, videti i diviti se srećnoj sokolskoj vojsci. Bili smo srećni, što smo se sastali u istorijskom Sarajevu, u oslobođenoj Jugoslaviji, mi, braća i sestre, iz svih krajeva mile nam Otadžbine, da ovako sjedinjeni bratskim vezom i ljubavlju dočekamo i našu braću i sestre iz Češkoslovačke čije nam je prisustvo dalo još više poleta i volje da istrajemo u svome radu za dobro i sreću Jugoslovenstva i Slovenstva.

Pored svih predviđenih manifestacija, na kojima smo uzeli učešća svi do jednoga, nismo zaboravili da odemo i do hladne grobnice vidovdanskih heroja da ma i pojedini položimo svežeg cveća na njihov grob i pripalimo voštanicu onima, koji i svoje mlade živote nisu žalili, kada je bio u pitanju njihov narod, njihova braća. Iako mladi u njima je gorela ljubav prema svome namučenom rodu, i ne mogući da dočekaju još jedno poniženje odlučije se njih nekoliko mladih Sokolova da izvrše jedno delo, da spasu bar donekle svoj narod, odlučije se i dadoše bratsku reč jedan drugome i izvedoše do kraja svoje delo. Izginuli su, ali slavno. Slava vidovdanskim herojima i laka im jugosl. zemlja!

Z risarske razstave mestne ženske realne gimnazije v Ljubljani.
Delo J. Kožuhove, učenke 3. razr.

Pobeda sokolske misli u Sarajevu

Ovogodišnji sokolski naš Vidovdan proslavljen je naročito svečano. Veliki pokrajinski sokolski slet, koji se je održavao dne 28 i 29 juna o. g. u Sarajevu, bio je do sada najveći naš sokolski slet. Ogromne množine Sokola i Sokolica, koji su tih dana nagrnuli u Sarajevo znak su naročitog poštovanja prema svim onim mučenicima i junacima, koji su svoje živote položili na oltar domovine. Tih se dana sastalo u prekrasnom Sarajevu sve ono što jugoslovenski i sokolski misli i oseća. Prema statističkim podacima zgrnulo se je tih dana u Sarajevu oko 36 tisuća učesnika.

Dne 27 juna održala su se međužupska takmičenja u lakoj atletici. Uspeši su vrlo dobri.

Istog dana održala su se i takmičenja sokolskih glazba, fanfara, tamburaških zborova i narodnih guslara. Iako je ovo bilo prvo takmičenje, uspeši koji su pokazani vrlo su dobri.

Pre podne istoga dana posetila je posebna deputacija Sokolstva gradskog načelnika, kojemu je br. Truhlarž poklonio u ime ČOS vrlo lepi spomenik, koji prikazuje sv. Đorđa kako ubija aždaju.

Svakako jedna od najuspelijih i najznačajnijih priredbi ovog uspelog sleta bilo je otvorenje Sokolske izložbe, koju je otvorio predsednik Prosvetnog odbora SKJ br. Belajčić s vrlo lepim i zanosnim govorom. Ova izložba prikazuje razvoj i borbu Sokolstva od prvih svojih početaka u Bosni i Hercegovini do oslobođenja. U sklopu ove izložbe bila je i trezvenjačka i higijenska.

Uveče 27 juna bilo je Slovensko veče u čast svim učesnicima ovog velebnog sleta. Na okupu su bili pretstavnici civilnih i vojnih vlasti, pretstavništvo našeg, češkog i ruskog Sokolstva. Iza otvirane sveslovenske himne »Hej Sloveni« bio je vrlo uspeli nastup raznih sokolskih jedinica. Program je izveden na opšte zadovoljstvo.

28 juna ujutro bila je svečana proslava 25 godišnjice Sokolske župe Sarajevo i ujedno proslava 25 godišnjice starostovanja brata dra Vojislava Besarovića. Narodno pozorište bilo je prepuno učesnika. Ovdje su govorili braća Besarović, Gangl, Popović, Truhlarž, Artamonov, Grdić. Brat Gangl predaje uz svoj govor bratu Besaroviću sat na kojemu je bio kovač, kao znak osobite pažnje i zahvalnosti našeg Sokolskog saveza prema starešini bratu Besaroviću.

Na Vidovdan dne 28 juna bila je posle podne javna vežba. Prostrano sletišće bilo je prepuno gledalaca. Okolna brda vrvila su od brojnog općinstva koje je posmatralo vežbe s Crnog Vrh. Svega je gledalo izvođenje vežaba preko 40.000 ljudi. Vežbe kako članica, tako i članova i seljačkih četa uspele

su vrlo dobro, dok je višak oduševljenja popratilo čuvare našeg mora, naše dične mornare.

Na večer tog dana održana je na sletištu vrlo uspela akademija, koja je sve prisutne zadivila i lepotom svoga rasporeda i točnošću s kojom su sve točke izvođene. Općinstva je bilo i na ovoj akademiji vrlo mnogo.

29 juna pre podne formirala se je dugačka povorka. U njoj je bilo oko 16.000 Sokola i Sokolica u sokolskim krojevima. U povorci je nošeno 715 sokolskih zastava, a sviralo je za čitavo vreme povorke 30 sokolskih glazba. U povorci je stupalo i oko 300 braće Čehoslovaka, koji su pohrlili na ovaj naš jubilarni slet. Povorka je davala naročiti čar i šarenilo. Crvene sokolske košulje i lepe narodne nošnje iz svih jugoslovenskih krajeva. Povorka je bila svuda oduševljeno pozdravljena i obasipana cvećem. Kad je povorka stala na određenom mestu održao je prisutnima vrlo oduševljen govor I zam. starešine br. Gangl. Iza brata Gangla, koji je zastupao starešinu našeg Sokolskog saveza Prestolonaslednika Petra, govorio je ministar za fizičko vaspitanje naroda brat dr. Grga Andelinović. Oba govora bila su popraćena burom poklika i odobravanja.

U povorci je učestvovalo članova u kroju 3881, članica u kroju i u vežbačkom odelu 3000, članova sokolskih četa 8500 i sokolske konjice 140. Glazba je bilo 30, zastava 715.

Posle podne bio je drugi javni nastup. I sada je masa ljudi nagnula na sletište. Vežbe su uspele kao i prvog dana. Ovom su prilikom objavljeni i uspesi s lakoatletskih takmičenja i podeljene su nagrade i diplome pobednicima.

Na ovim javnim nastupima nastupilo je svega 7800 vežbača članova sokolskih četa, 5400 vežbača iz sokolskih društava i 2800 vežbačica. Starije braće nastupilo je 450.

S drugom javnom vežbom stvarno je završen službeni program pokrajinskog sleta u Sarajevu, i ogromno mnoštvo Sokolstva počelo je da se razilazi svojim domovima, puno vere u lepšu budućnost naše države i našeg naroda koji goji u svojim nedrma tako jaka jata sokolske vojske.

Viteštvo

Marijana Željeznova-Kokalj, Ljubljana

Viteštvo se je razvilo u VIII stoleću. Prvi vitezovi bili su vojnici na konjima ili konjanici (usporedi francuske chevalier — cheval i nemačke Ritter — reiten). Viteštvo je kasnije postalo posebni društveni sloj, koji je pripadao nižoj aristokraciji ili nižem plemstvu.

Vitezovi su se odlikovali u ratu s ličnom hrabrošću, u miru pak s plemenitošću, pravednošću i sa skrbi prema zapostavljenim. Posvećenje paža za viteza bilo je vrlo svečano i tada je novi vitez svečano zaprisegnuo da će štiti žene i bedne, i da će raditi pravedno.

Nbrojene srednjovekovne pesme pevaju nam o vitezovima i slave njihova junačka dela. Ali s vremenom je ugled vitezova sve više opadao, dok nije konačno pao na stepen razbojništva. Vitezovi su se, naime, izneverili svojoj plemenitoj zadaći i postali strah i trepet bespravnog seljaka i građanina. Iz viteških gradova nestalo je pesme putujućih pevača o slavnim vitezovima i plemenitim gospodama. Vitezovi su osuroveli i bili su neobrazovani kao i podložni im seljaci. Ipak je cvetao viteški roman, koji je veličao viteštvo. Tada je nastupio protiv viteškog romana španjolski pisac Cervantes u svojem besmrtnom romanu: »Don Quihot«. U humorističnoj dikciji ovekovečio je on smešno viteštvo, koje je postalo prava karikatura nekadanje veličine viteštva. (Cervantesov »Don Quihot« je prvi kritični roman u srednjovekovnoj književnosti i značio je preokret u tadanjem pisanju.)

S izumom vatrenog oružja izgubili su vitezovi svoje značenje i rasap feudalnoga sistema pomalo je stavio van snage i njihove povlastice. Vitezovi su, doduše, ostali i do dana današnjega, ali im je demokratsko doba oduzelo sjaj, a njihov zvučni naslov samo je prazna reč. Možemo da kažemo da viteštvo, kao društveni sloj, pripada još samo povesti.

Viteštvo je pojam, koji sadržaje hrabrost, odlučnost, ustrajnost, pravičnost i plemenitost. Obuhvata, dakle, same uzvišene osebine. Vitezom nazivljemo još i danas čoveka plemenita, koji žrtvuje čitav svoj život za uzvišene ciljeve. Kako je nekada bilo slavno umreti za domovinu, tako je još i danas. Ideali čovečanstva se nisu izmenili u tisućgodišnjem razdoblju, ako su bili osnovani na plemenitosti značaja, u požrtvovanju i samozataji za opće dobro, čiji je višak — domovina. Domovina je riznica, koju ne znamo da cenimo sve dotle, dok ju ne izgubimo.

Mi Sloveni nismo imali viteštva slovenske krvi. Ali iako nismo imali plemstva, imali smo svoje vitezove, koji su nas vodili u danima ropstva k slobodi. Tim vitezovima — palim junacima u toku stoleća — treba da zahvalimo da su nas oteli narodnoj pogibiji.

U prošlom stoleću ustao je muž, koji je posvetio vitezove novog slovenskog doba — dr. Miroslav Tirš. Sokoli su viteška organizacija. Njihovi se ideali poklapaju s viteškim. I ko je prihvatio te ideale kao svoje životne smernice — vitez je. Nažalost svi još nisu svesni toga.

Sokolstvo uzgaja telo i dušu. Svaki je Soko izabranik i zato bi morao da radi u viteškom duhu. Razume se, svemu je viteštvu temelj samozataja. Samo čelična volja može da obuzdava niske strasti i nagone i da kleše plemenit viteški značaj. To je teško, ali već u ranoj mladosti treba da započnemo s uzgojem samoga sebe. Već u školskim klupama treba da se mladi Sokolić po svojoj plemenitosti razlikuje od ostalih učenika. Mora da bude svestan svojeg dostojanstva, svojeg viteštva i mora biti uzor marljivog, savesnog, poštenog i uljudnog učenika. Za one koji nemaju ove osobine nema mesta u sokolskim redovima. Sokolstvo prima u svoju bratsku zajednicu sve bez razlike zvanja, vere i starosti pod uslovom, da teži za tim da postane vitez. Sokolići i Sokoličice, težite svi za uzvišenim viteškim idealom, takmičite se u plemenitosti! Viteški značajevi neće koristiti samo vama i našoj sokolskoj Jugoslaviji, već čitavom sokolskom Slovenstvu. Naš jedini cilj treba da bude — svaki Sloven treba da bude vitez, treba da bude Soko, jer samo u sokolskom viteštvu je naša sloboda.

Tekme naraščaja Sokolske župe Maribor

Po parletnem premoru je Mariborska Sokolska župa letos dne 22. aprila ponovno priredila orodne tekme naraščaja. Poleg tekem v prostih vajah ter orodju (konj, drog, bradlja, krogi, gred) je naraščaj tekmoval tudi v ideji. Tekmovalo se je v višjem in nižjem oddelku. Tekmovalo je 122 tekmovalcev (52 naraščajnika in 70 naraščajnic) in sicer sedem vrst naraščajnikov in osem vrst naraščajnic.

Tekme je vodil župni vodnik naraščaja br. Pertot iz Ptuja s pomočjo br. Petroviča iz Maribora.

Uspehi tekem so naslednji:

Moški naraščaj: Višji oddelek:

Vrsta: Sokolsko društvo Ptuj

Posamezniki:

	točk		točk
1. Rusjan Albert	67,25	5. Solaman Bojan	60,75
2. Sevnik Srdan	66,50	6. Petrovič Jože	59,75
3. Pavličič Jože	66,25	7. Kveder Marjan	59,—
4. Velkavrh Janko	65,50		

Nižji oddelek:

Vrste:

	točk		točk
1. Maribor I. — Pobrežje	385,50	4. Studenci	368,75
2. Ptuj	380,—	5. Tezno	358,—
3. Murska Sobota	378,50	6. Ruše	349,75

Posamezniki:

	točk		točk
1. Pclič Radko, Ptuj	65,50	5. Mernik Erih, Tezno	63,50
2. Klemenčič Ivo, Maribor II.	65,25	6. Berle Franc, Ptuj	63,25
3. Pečar Franc, Maribor II.	64,25	7. Debeljak Viljem, Murska Sobota	62,75
4. Klemend Franc, Maribor II.	64,—	8. Sluga Ivan, Maribor II.	62,75
Mesarič Štefan, Murska Sobota	64,—	9. Hojer Ivan, Murska Sobota	62,25

	točk		točk
Vorlič Ivo, Ptuj	62,25	Arbeiter Anton, Ptuj	58,—
Zorko Slavko, Studenci	62,25	21. Dolinšek Emerih, Ruše	57,25
10. Kranjc Drago, Studenci	61,75	22. Pavalec Alojz, Tezno	57,—
11. Cvetko Štefan, Ptuj	61,50	23. Runove Franc, Ptuj	56,25
Kolar Leopold, Studenci	61,50	24. Plevnik Stanko, Ruše	56,—
12. Vekjet Ivan, Maribor II.	61,25	25. Verčko Helmut, Tezno	54,75
13. Bučar Miloš, Ruše	61,—	Maršel Vinko, Studenci	54,75
14. Horvat Bela, Murska Sobota	61,75	Laci Jožef, Murska Sobota	54,75
Klemenčič Konrad, Studenci	61,75	26. Borovšak Franc, Ptuj	54,50
Toplak Martin, Tezno	61,75	Heinrich Ivan, Ruše	54,50
15. Kos Alojz, Ruše	60,—	27. Lavrenčič Edvard, Ptuj	53,50
Munda Josip, Tezno	60,—	28. Kovačič Pavel, Tezno	53,25
16. Srdinšek Franc, Ptuj	59,50	29. Rebernik Hinko, Ruše	52,25
Velnar Zoran, Murska Sobota	59,50	30. Bregant Drago, Ruše	51,75
17. Čisar Aleksander, Murska Sobota	59,25	31. Lambret Janko, Maribor II.	51,25
18. Bračko Oto, Maribor II	59,—	32. Muzek Anton, Ptuj	50,25
19. Skorjanc Leopold, Studenci	58,75	33. Muc Janko, Ruše	44,75
20. Čizmek Boris, Maribor II	58,—		

Ženski naraščaj: Višji oddelek:

Vrsta: Sokolsko društvo Maribor III.

Posameznice:

	točk		točk
1. Šerak Herica, Maribor III.	56,75	8. Drvenik Miljana, Ptuj	50,75
2. Klampfer Hilda, Maribor III.	56,50	Kikl Tončka, Maribor III.	50,75
3. Zimič Milka, Maribor III.	56,—	9. Kogej Silva, Ptuj	49,75
4. Šerak Sebinka, Maribor III.	54,50	10. Škrinjar Nada, Maribor III.	49,50
5. Kovač Gizela, Ptuj	54,—	11. Sketta Marjanca, Ptuj	48,50
6. Janžekovič Zora, Maribor III.	53,25	12. Klavora Elza, Maribor III.	42,75
7. Kakljič Jelka, Maribor III.	51,75		

Nižji oddelek:

Vrste:

	točk		točk
1. Sokolsko društvo Maribor III.	250,25	5. Sokolsko društvo Maribor II.	213,25
2. Sokolsko društvo Ptuj	247,75	6. Sokolsko društvo Maribor I.	210,25
3. Sokolsko društvo Studenci	243,25	7. Sokolsko društvo Ruše	172,75
4. Sokolsko društvo Št. Lenart	231,—		

Posameznice:

	točk		točk
1. Zorko Fanika, Studenci	44,50	12. Cerkenič Jurina, Maribor I.	39,75
2. Vcmer Mira, Maribor III.	43,25	Kronvogel Ada, Maribor III.	39,75
3. Kocjan Ada, Maribor III.	43,—	Kralj Dora, Maribor II.	39,75
4. Bernard Ivica, Ptuj	42,50	13. Smerečnik Marica, Studenci	39,50
5. Visočnik Greta, Tezno	41,75	14. Koren Elza, Maribor III.	39,25
6. Obreht Marija, Maribor I.	41,50	15. Fras Angela, Ptuj	39,—
7. Dogša Draga, Središče	41,25	16. Farič Marjeta, Ptuj	38,75
Cestar Katica, Ptuj	41,25	Krunzak Fanika, Središče	38,75
Požleb Helena, Ptuj	41,25	Piher Micika, Sv. Lenart	38,75
8. Gomornik Vera, Maribor III.	40,75	17. Muhič Zofka, Sv. Lenart	38,25
9. Janžekovič Lenčka, Studenci	40,50	Geržina Tinika, Maribor III.	38,25
10. Weber Marica, Tezno	40,25	18. Bren Vera, Studenci,	38,—
11. Metličar Metka, Ptuj	40,—	Drozg Herta, Maribor III.	38,—

	točk		točk
19. Kranjc Relika, Sv. Lenart	37,75	30. Legiša Zdenka, Maribor III.	33,75
Brumen Edica, Sv. Lenart	37,75	31. Palman Pavla, Maribor I.	33,25
Pinterič Adela, Studenci	37,75	32. Škerbinjek Majda, Ruše	33,—
20. Belina Alojzija, Studenci	37,50	Kobal Ivanka, Maribor II.	33,—
Knehtl Štefka, Studenci	37,50	33. Urbančič Nada, Maribor I.	31,75
König Frida, Tezno	37,50	34. Bregant Anica, Ruše	31,25
21. Tančič Dika, Maribor II.	37,25	Knuplež Danica, Ruše	31,25
22. Berlisk Valerija, Sv. Lenart	37,—	35. Štibilj Milena, Maribor II.	31,—
23. Kurnik Olga, Sv. Lenart	36,75	36. Devjak Ivanka, Maribor I.	30,50
24. Sentačnik Roza, Maribor III.	36,50	37. Jarc Justa, Ruše	29,75
25. Tančič Zdenka, Maribor II.	36,25	38. Sergio Slavica, Maribor II.	29,—
Gorišek Breda, Sv. Lenart	36,25	Cehner Matilda, Maribor I.	29,—
26. Poznik Marjana, Ptuj	35,25	39. Hudikat Pepca, Ruše	26,75
27. Rantaša Angelina, Studenci	35,—	40. Lesjak Tanja, Ruše	25,—
28. Mozal Lojzika, Središče	34,75	41. Bračun Marija, Ruše	23,—
29. Čižmek Dana, Maribor II.	34,—		

Tekmovalci s 85% dosegljivih točk so dobili velike, a s 75% male diplome. Prehodni župni prapor si je priborila vrsta višjega oddelka Sok. društva Ptuj. Popoldne je v Narodnem domu župni starosta br. dr. Gorišek izročil prvaku v višjem oddelku br. Rusjanu Albertu iz Ptuja prehodni prapor, da ga čuva do prihodnje tekme.

Udeležba je bila sicer zadovoljiva, vendar bi po številu društev lahko bila boljša. Ker so se vršile naraščajske tekme po večletnem premoru, se je sodilo tudi temu primerno mileje. Razlika med posameznimi vrstami, posebno pri moškem naraščaju je majhna, kar nam kaže, da je bil naraščaj povprečno enako pripravljen. Upajmo, da se bo prihodnje leto borilo še več vrst in posameznikov, zavedajmo pa se, da bo sodba vedno ostrejša — vedno popolnejša. Zdravo!

Kupanje

Lutkovna igra v dveh dejanjih s predgovorom veseljaka Jurčka.

(Dalje.)

Svetlin. Na takem parobku pa praviš, da so varne pred njim?

Švedrač. Samo tam! — Meni so že stara mati pravili, da so jim njih stara mati povedali.

Svetlin (nestrpno). Kaj boš klical toliko rodov za pričo, rajši povej, kaj sta se menila z žalik-ženó —

Jurček (pokuka z desne kakor prej). Kako naj pove, ko ničesar ne ve! Saj še nikoli ni videl take žené! Hi-hi-hi-hii — (Se naglo skrije. Švedrač in Svetlin ostrmita.)

Švedrač. Ali se ni nekje zasmejalo?

Svetlin. Tudi meni se je zdelo. (Se oba ozirata okrog.) Nemara je bil pastir kje v bližini —

Švedrač. Da bi le kaj hujšega ne bilo — (Veter med pogovorom ves čas nič ne preneha.)

Svetlin. Kaj naj pa bo?! Saj sva vendar dva! (Iz gozda je čuti nerazločne krike, lomastenje, hrušč in sopihanje.) Veter naraste v vihar, ki ga spremljajo bliski in grom.)

Gozdana (za sceno). Ne, ne, ne, ne! Nikoli me ne ujameš, nikoli!

Švedrač (preplašen odskoči). Joj, zdaj je po nama! Beživa, Svetlin, teciva, kar naju noge neso! (Peha Svetlina proti desni.)

Svetlin (se upira). Tak čakaj no, da bom videl, kaj je!

Gozdana (za sceno). Kar lovi, kosmač rogovilež! Mene že ne dobiš — Saj mi je drvar pripravil križ —

Švedrač (se trese). Beživa, Svetlin, dokler je še čas! (Sili iz gozda.)

Kosmač (za sceno). Le čakaj me, čakaj, ti živa drobnjava! Se že še spoznava!

Švedrač (jeclja je od strahu). O-o-o-o jo-o-o-o-ooj, zda-a-aj bo-bo-bo-o-o-ooóó naju ko-ko-ko-konec! Go-go-gor-ni mož tuli! Beživa! (Zdirjata na desno iz gozda.)

Kosmač (za sceno, z zelo globokim, jeznim glasom). Jaz sem górní mož Kosmač, vse poštorckljač, vse pomendrač —

Gozdana (za sceno). Ti strašilo-mctovilo, lovi suho rogovilo! Mene že ne boš dobilo! (Prileti in sede levo na parobek.)

Kosmač (za sceno). Ko te zgrabim, te zmdendam, v sončni prah te poteptam! (Lomastenje se naglo bliža, nakar se izmed grmovja med skalovjem pokaže kuštrava, velikanska glava górnega moža. Ko zagleda žalik-ženo na zavarovanem parobku, nejevoljno zamomlja.) Saj še nisva zadnje rekla —

Gozdana. A na križ sem le utekla! (Se smeje in nagajivo proži roke proti njemu.) Saj je v gozdu polno žen, vendar zate je le dren!

Kosmač (jezno niha z glavo in momlja). Drugič mi ne boš ušla! (Izgine na levo.)

Gozdana. Bova potlej videla!

Kosmač (za sceno). Če boš gledati sploh utegnila —

Lipoglav (priskaklja z desne). O, Gozdana?! Si se srečno ga rešila? (Pokaže z roko v smer, kamor je odštorkljjal Kosmač.)

Gozdana. Pa mi je že trda predla! Komaj da na križ sem sedla, je zverjak že prihacal!

Lipoglav. Saj sem slišal! Bratec mi je pravkar rekel, naj zlato bi presejal —

Gozdana. Dobro, mali, da si prišel — Si kje srečal kaj ljudi? (Začne se večeriti in v gozdu se naglo gosti mrak.)

Lipoglav. Dva sta tekla kot za stavo, eden star, a drugi mlad, tretji se je pa obema v smehu pačil izozad.

Gozdana. Menda so bili drvarji?

Lipoglav. Skoraj, da bo res tako. (Po gozdu se začne razlivati mesečina.)

Gozdana. Zdaj bo kmalu gozd po naše miren, tih in razsvetljen —

Lipoglav. Ali pojdeš zdajle k sestram plesat kolo žalik-žen?

Gozdana (otožno). K bistremu studentu pojdem —

Lipoglav. Česat zlate si lasé?

Gozdana (sramežljivo). Po zdravila šla bi rada —

Lipoglav. Kaj pa vendar te boli?

Gozdana. Ah, ne vprašaj mali moj! (Bridko.) Ranjeno imam srce —

Lipoglav (preprosto-prisrčno). Ranjeno srce, sirota? Oh, Gozdana, ali je velika rana? Hočeš, da grem po zelišč, ki ti zdravje vrnejo? Veš, poznam jih brez števila —

Gozdana. Zame niso ta zdravila —

Lipoglav (žalostno). Ali naj pokličem brate, gibke palčke, urne škrate? Kar želiš, rad naredim, da te malo razvedrim.

Gozdana. Hvala ti za dobro voljo! (Počasi vstane. Iz dalje je čuti petje žalik-žen.)

Zalik-žene (za sceno, zelo daleč, pojo).

V mesečini rajamo,
z roso se napajamo.
La, la, la, — tik, tik, tik —
v breg, navzdol in spet navpik!
Naša gora, naš je les,
kadar pridemo na ples:
po pečini, po strmini
se igramo v mesečini.
Tukaj, tam, tik tik, la la,
žalik-žene smo doma.

(Med petjem odide Gozdana počasi za drevo kraj skalovja in se čisto skrije. Lipoglav izprva tega ne opazi, ker ga petje tako razveseli, da začne poskakovati in se prekopicovati. Vmes pove še sam svoje.)

Lipoglav (med petjem žalik-žen). Jaz sem palček Lipoglav, ako vam tako je prav; znam navprek, navšev, navpik, znam pa tudi tik, tik, tik — da sem čisto vrto-
glav! (Se smeje.) Včasih kakor piš letim, včasih malo posedim. (Sede, kima in kmalu zopet vstane.) Znam seveda la, la, la — saj tu v gozdu sem doma! (Se umiri in se začne ozirati naokrog.) Oho, Gozdana, kam si pa šla?

Gozdana (pride brez pajčolan iz drevesa). Boš čuval mi moj pajčolan?

Lipoglav. Saj veš, da sem za vse voljan.

Gozdana. Ne gani se nikamor stran! Jaz grem le malo na goró — pogledat, kakšno je nebó in kam kaj zvezde sijejo —

Lipoglav. Oho, tako? Zdaj se mi pa že malo zdi, zakaj pri srcu te boli —

Gozdana. Boš tiho, tiii —

Lipoglav. Saj nisem rekel čisto nič. (Poredno, presekanó, s poudarki.) Samo tako — Na vas poglej, kaj tam počno — in mi povej, kdó zali — fantje hodijo! (Stopi čisto k njej.) Sem zdaj zadel, čemu ti je srcé bolnó? (Se nagajivo zasmeje.)

Gozdana. Poreden si, da veš —

Lipoglav. Zameriti mi pa ne smeš —

Gozdana (se zasmeje in odhiti na levo. Preden izgine, se okrene). Le glej, da priden boš čuvar!

Lipoglav. Še bolj kot mladi je drvar. (Se zahihita, medtem ko Gozdana zbeži.)

Jurček (naglo z desne). Kaj nekaj, mali, govoriš? Da ti si tukaj gospodar?!

Lipoglav (se trenutno prestraši, potem nejevoljno). A kaj je sploh to tebi mar?

Jurček. Mali, nič ne rogovili, saj me niti ne poznaš!

Lipoglav (še jezno). Kdor prihaja k nam po sili, nič kaj prida ni pajdaš!

Jurček. Jaz pa zmeraj dobre volje, koder hodim, sem vesel, ako hočeš, pa še tebe, bom s seboj po svetu vzel. (Živahno poskakuje in uganja norčavosti, ki Lipoglavu tako ugajajo, da jih začne posnemati.) Bova skupaj potovala čez doline in goré, godla, pela, se smejala, vsem otirala solzć.

Lipoglav (ponavlja). Pela, godla, se smejala —

Jurček. Skozi mesta in vasi —

Lipoglav. Kaj pa rekla bi Gozdana?

Jurček. Jo še kaj srce boli?

Lipoglav (se zavzame). Glej ga no! Odkod veš to? — Ali morda jo poznaš?

Jurček (nagajivo poskakuje). Odkod? — Odtod. — Od tu? — od tam! — Jaz Jurček sem, ves svet poznam, Gozdano srčno rad imam, če hočeš, dober svet ti dam —

Lipoglav (ga oponaša). Ti Jurček, jaz pa Lipoglav, če ti je všeč, bo meni prav! Če dober svet res dati znaš, pozdravljen bodi, bratec naš! (Se mu priklanja.)

Jurček (zaupno). Za Gozdano vem zdravilo —

Lipoglav. Zelišč ne mara, mi je rekla —

Jurček. Saj jih tudi treba ni!

Lipoglav. Kaj pa naj jo okrepi?

Jurček (pokaže na desno). Tjale mimo bukev stopi, in ko prideš do pečin onkraj strme rebri v hosti, kliči na ves glas: Svetlin!

Lipoglav. Ko ne smem nikamor stran —

Jurček (zasmehljivo). Kaj pa te je zdaj prijelo?

Lipoglav. Oh, tako, veš: sitno delo. (stopi k drevesu.) Tukaj čuvam pajčolan.

Jurček (malomarno). Kaj je neki tega treba —

Lipoglav (nestrpno poskakuje). Ker bi Gozdana brez pajčolana bila sirota. (Se umiri; nežno.) Kot cvetka brez rose, kot ptička brez perja — Kdor bi ji ukazal, bi morala z njim.

Jurček. Nikar ne verjemi in mene poslušaj! Gozdana bo zdrava in srečna vesela, če stopiš k pečinam in kličeš: Svetlin!

Lipoglav (omahuje). Ne smem, ne smem —

Jurček. Če ti povem?!

Lipoglav. Dejal sem, da bom zvest čuvar —

Jurček (toplo). In ti Gozdane nič ni mar?

Lipoglav. Kaj res ne moreš razumeti?

Jurček. Čemu jo pa pustiš trpeti? Ko tja bi šel, zavpil — Svetlin, bilo bi konec bolečin.

Lipoglav. A pajčolan?

Jurček. Dotlej bom čuval jaz tančico —

Lipoglav. In govoriš sedaj resnico?

Jurček. Drugače Jurček bi ne bil!

Lipoglav. Tedaj pa grem in bom zavpil —

Jurček (hlastno). Svetlin? — Zapomni dobro si: Svetlin!

Lipoglav (prikima). Svetlin, da, da! Samó: Svetlin!

Jurček (veselo). In brž bo konec bolečin! (Lipoglav odide, Jurček stopi za drevo, kjer je skrit pajčolan.)

Lipoglav (za sceno). Svetlin — Svetlin — Svetliin —

Gozdana (za sceno levo). Lipoglav, Lipoglav, daj pajčolan —

Jurček (kuka izza drevesa in oponaša palčkov glas). Malo počakaj še, ljuba sestrica, med veje zapletla se mi je tančica —

Lipoglav (za sceno desno). Svetlin, Svetliin, Svetliiin —

Gozdana (še za sceno). Požuri, mali se, požuri!

Jurček. Počakaj no, saj že letim! (Zbeži s pajčolanom na desno.)

Gozdana (pride z leve do parobka). Joj, mali, kam si pa odšel?

Lipoglav (z desne prihiti k njej). Oh, po zdravila sem hitel! — Tam onstran rebri, vrh pečin sem klical na ves glas — Svetlin!

Gozdana (prestrašeno). A kje zdaj imaš pajčolan?

Lipoglav (veselo). Ga varuje moj novi brat — Potrpi, koj ga grem iskat! (Odhiti za drevo. Medtem prideta z desne Jurček in Svetlin, ki nosi čez ramo vržen, lepo zložen Gozdanin pajčolan.)

Jurček (naglo proti Lipoglavu). Nikar ne išči, ko ni treba! (Gozdani.) Tančico hraniva midva —

Gozdana (ostrmi; potem). Gorjé —! (Gleda venomer Svetlina, ki obstoji kakor prikovan.)

Lipoglav (pride izza drevesa). Kdo je pa to? (Pokaže na Svetlina.)

Jurček (se zasmije). Prišel je semkaj naš — Svetlin, ki si ga klical vrh pečin.

Gozdana (očitajoče Lipoglavu). Ti, mali, si ga šel iskat?

Lipoglav (v zadregi). Ko mi je rekel tale brat, (— pokaže na Jurčka) — da bo zdaj konec bolečin! (Zleti h Gozdani in ostane tam, medtem ko ona sede na parobek kakor v začetku dejanja.)

Gozdana (kakor zamaknjena zapoje, nežno-otožno).

Oj, zeleni moji lesi,
naj res ločim se od vas?
Sreča, moja sreča, kje si,
čuj Gozdane svoje glas!

(Vstane in vsa oblita od mesečine, obrnjena zopet proti Svetlinu, nadaljuje.)

Leta tri so že minila,
kar mi vzet je mir srca:
tiho in skrivaj ljubila
sina sem človeškega.

Trikrat listje se ospelo,
cvetje trikrat vzcvelo je,
a srce je le drhtelo
in molče trpelo je.

Pletla vence sem v lasé si,
begala na vrh planin,
vse so trate, loze, lesi
priče mojih bolečin.

Oj, visoke ve planine,
za zdravilo mojih ran
prišel sem je iz doline
človek vzet mi pajčolan!

Reci, šuma mi zelena,
ali naj odidem z njim?
Od nemira vsa izgubljena
več ne vem, kaj naj storim.

(Proti koncu Gozdaninega petja se začuje iz gozda zelo veselo, poskočno petje žalik-žen, ki pa se vedno bolj oddaljuje in se kmalu za Gozdaninim porazgubi.)

Žalik-žene (za sceno, pojo).

Kolo pleše sreča mlada,
z njo raduje se livada.
Pa zakaj, le zakaj
ne bi šle še me na raj?

V mesečini na planini,
ko vse spava po dolini,
žalik-žene rajamo,
z roso se napajamo.

Vse cvetoče in zeleno,
vse pozdravlja žalik-ženo,
le nazaj, vse nazaj
v goro na veseli raj!

(Med petjem Jurček s kretnjami sili Svetlina, ki je obstal pred desnim drevesom, naj bi prišel bliže. Ta včasih stopi nekaj korakov, a se takoj zopet umakne, kakor da ga je groza, in venomer strmi proti Gozdani. Ko utihne petje žalik-žen, se Gozdana ozira in kliče za njimi.)

Gozdana (hrepeneče). Séstrice moje, preljube sestrice —

Jurček (hušknje k njej; poredno). Veš kaj, ne delaj nam take krivice!

Gozdana (zopet zastrmi proti Svetlinu). In ti —?

Jurček (mu pokima). Govori zdaj, če si za kaj!

Lipoglav (ker Svetlin molči). Saj je nem — (zleti k njemu in ga z vseh strani radovedno ogleduje.)

Svetlin (se prestopi, obstane, se zopet prestopi in poveša glavo). Če res govoriti smem —

Jurček (gre proti njemu in mu vneto prikimuje). Oh, kako je križ s teboj! Le čemu sem te učil, da nikogar se ne boj?! (Stopi tesno k njemu in mu v tistem prigrvarjanju bodrilno prikimuje, naj začne govoriti.)

Lipoglav (prisrčno Svetlinu). Ali mene se bojiš?

Jurček (se zasmеje). Ej, seveda, to bo, to! Ti se mu prevelik zdiš — (Lipoglav od veselja poskakuje.)

Gozdana (stopa počasi proti ospredju; kakor sama zase in komaj slišno). Reci, šuma mi zelena — (Obstane in povesi glavo.)

Jurček (Svetlinu). Si slišal, kaj je rekla? — Da gozd naj govori, ker ti si predrven?! — Ne bodi no tako lesen! (Stopi za njega in ga z glavo rine proti Gozdani.)

Svetlin (počasi, plaho). Svoj dom imam, prav lepo domačijo —

Jurček (mešetarsko). Po sto ovac Svetlinovi redijo!

Svetlin. Poljá precěj —

Jurček (prikimuje). Bo že, bo že! Le kar naprej!

Svetlin. Res, za potrebo vsega je pri hiši —

Jurček. To se vsaj prikupljivo sliši!

Svetlin (stopi zopet malo bliže). Le mlade gospodinje ne — (Jurček in Lipoglav se smejeta.)

Gozdana. In si zato prišel po mé?

Svetlin (v zadregi). Ko vsaj povedati bi znal?

Gozdana (nekoliko nagajivo). In misliš, da ne bo ti žal?

Svetlin (odločno, ognjevito). Nikdar, nikdar!

Gozdana (slovesno). Tedaj mi bodi gospodar! — A jaz ti bom nevesta zvesta —

Svetlin (toplo, ognjevito). Gozdana, ali res? — Gozdana —!

Gozdana (nežno). In žena, vedno srčno vdana — (Po kratkem premolku, počasi in s poudarkom.) Le to si še izgovorim —

Svetlin (hlastno). Povej, povej —!

Gozdana. Tri dni, tri prve dni in tri noči ne smeš izreči besedi, dveh besedi!

Svetlin (nestrpno). To sta?

Gozdana (mirno). Glasita se: Jaz ne! (Iz gozda nenadoma potegne močan veter.)

Jurček (naglo, odločno, a bolj tiho). Svetlin, tegá pa le nikar, saj vendar ti boš gospodar!

Svetlin (se umakne Jurčku in stopi proti Gozdani; krepko). Če ni nič drugega, Gozdana — velja! — Na moško čast! Tri dni in tri noči ne boš slišala iz mojih ust teh besedi! (Iz gozda se začuje zamolkli, porogljivi smeh górnega moža in poredno hihitanje žalik-žen.)

Lipoglav (radovedno Jurčku). Kaj sta se ta dva menila?

Jurček. Da bo Gozdana ta kraj zapustila.

Lipoglav (kujavo). Potem pa tudi jaz grem z njo —

Svetlin. Če ona reče, prav lahkó. — Pri nas boš jančke, ovčke pasel —

Jurček. Nemara tudi malo zrasel?

Lipoglav. Poglej, poglej, to bo veselo! Gozdana, ali smem s teboj?

Gozdana. Le pojdi no, če res želiš. A če pri ovcah boš čuvar kot bil pri moji si tančici —

Svetlin (ji seže v besedo). Pri nas bo kot moj rodni brat —

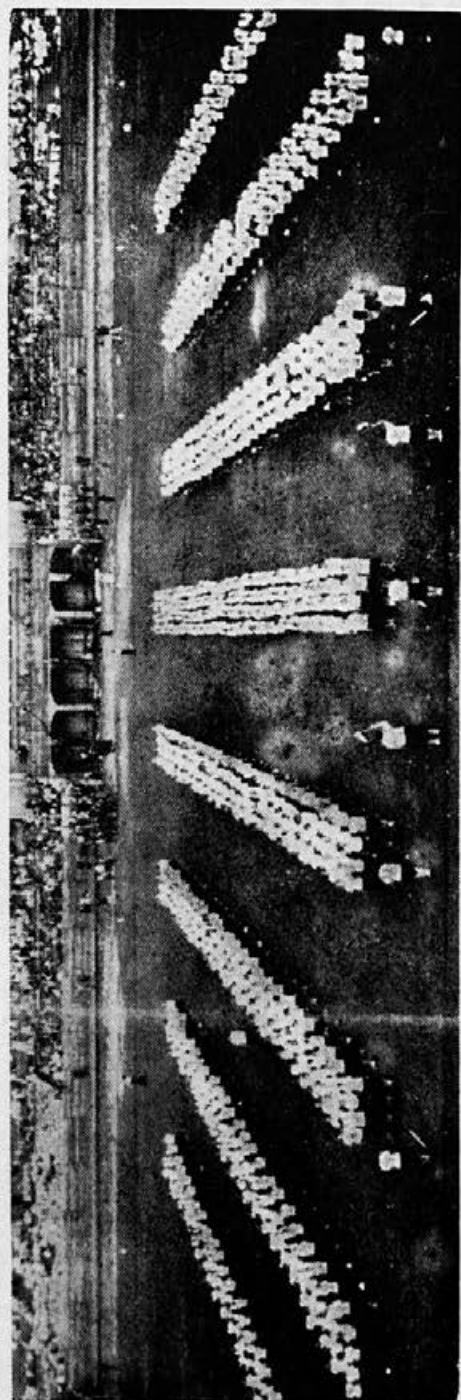
Lipoglav (Gozdani med veselim poskakovanjem). Saj je za tvoje zdravje šlo! (Smeh.)

Jurček (Gozdani in Svetlinu). Sta zdaj domenjena?

Gozdana (med tem ko Svetlin naglo prikimuje). Jaz mislim, da. (Stopi k Svetlinu in počasi odhaja z njim proti desni. Mesečina pojenjuje. Jurček in Lipoglav gledata za odhajajočima.)

Lipoglav (se razkorači pred Jurčkom; moško). Kdo bi si mislil, da Svetlin je tak krotilec bolečin?! (Se oba zasmějeta in odhitita za prejšnjima.)

Zastor.

Nastup naraštajki u Zagrebu

Naši pesnici

Poletje

Rica, Ljubljana

Krepki kosci že travo kosijo,
grebljice jo trosijo židane volje,
poljski ptiči vmes žvrgolijo,
vriska pastir čez zeleno podolje.

Prihajajo kmetje s konji, vozovi,
drugi priprigli so sive voliče,
lepi so časi, jasni so dnovi,
voz se za vozom senenim pomiče.

Sproti se dvigajo nove kopice,
sproti poganja sveža spet trava,
to se vršenijo mlade grebljice,
kaj če znojijo se, srca so zdrava!

Že doma čaka polna jih miza,
dobra potica, še vina kupica,
preden premaga nas starica kriza,
že dozorita nam rž in pšenica!

Ej, le radóstno na delo hitimo
v delu samo rešitev je kmeta,
na grudo domačo ne pozabimo,
saj nas rodila vsa naša bo leta!

Jugoslovenski vojniki

Joso Matešič, vojniki, Ogulin

Klisura je vojniki slavski,
U njega je pogled lavski;
On je jači od vraga —
Divovska je u njeg' snaga.

Telo jača i razvija
Sa ljubavlju duh opija,
Sa ljubavlju za Dom pravi
U čiju se službu stavi.

On je branič Kralja svojga,
Kralja slavnog, Velikoga,
Kome svaki časak žića
Daje od svog celog bića.

Naš je vojniki stanac kamen,
To je čelik to je plamen.
Teško onom koga svati
Životom će taj da plati.

Njegovo je ime slavno
Celi svet ga pozna davno.
Jer on stvori svome rodu
Sjedinjenje i slobodu.

To vek čuva i čuvaće,
Zato hrabro ginut znaće
Za svog Kralja, Otadžbinu,
Divnu, svetu i jedinu.

Naša vojska narodna je,
Jer joj narod decu daje;
U njoj reč se naša čuje,
U njoj pesma odjekuje.

Starešina svak od reda
Složnoj vojsci zapoveda:
Ljubi svakog svog vojnika
Ko rođenog svog sinka.

To je, eto, vojska naša
Čuvar državnih međaša.
To je ponos, to je dika
Jugoslovenskog vojnika!

Povratak iz Sarajeva

Dura Ž. Čolić, Srp. Moravice

Sokolovi, hrabri, čili,
Sarajeva mili gosti
Vraćaju se razdragani
S ove divne svečanosti.

Šire krila, lete, lete,
Iz njih radost, sreća seva;
Sjajan uspeh donesoše
Iz beloga Sarajeva.

Iz njihovih snažnih grla
Pesma leti i uzvici,
Klikću svuda: — Zdravo, Zdravo! —
Klikću kao pobednici:

— Sve što znamo, što možemo
Kazali smo javno svima,
I da časno i dostojno
Zovemo se Sokolima.

Mi idemo k pravom cilju,
Znamo dobro gde je meta,
Pa u bratskom zagrljaju
Doletismo s milog sleta.

A sad opet bez odmora
K radu odmah hrlit treba.
Na rastanku, Zdravo, Zdravo!
Do viđenja — do Zagreba! —

Sokolić i Sokolica

Ivo Majcan, Senj

Sokolica:

Ja sam mala Sokolica,
al' je svest u meni jaka,
jer sam hitra kao ptica
svaka dužnost mi je laka.

Svome rodu nosim slogu
kano rosa napoj listu,
moleć se za njega Bogu
svu mu ljubav dajem čistu.

Nek' se znade, nek' se čuje,
da je ljubav domovini —
bitnost naših osećaja,
jer nas ona ujedini.

Zato, sestre, složno sada,
u kolo gde bratstvo vlada,
jer u tome leži nada
naše sestre koja strada.

Pa kad jednom dođe hora,
kad zatutnji dol i gora,
sve će biti odaslane
da vidaju braći rane.

Sokolić:

Ja sam čil i vredan Soko,
koji ljubi domovinu, —
to vam kaže moje oko,
— očev ponos u svom sinu.

Ja u Soko rado idem —
otud' čovek da izidem,
koji dobra dela čini
služec' verno domovini.

To je dužnost svakog sina
naše lepe otadžbine, —
dužnost sveta i najveća,
jer se za nju smelo gine.

Jer sam Soko, ja slobodu,
koja procva nam iz smrti,
verno čuvam svome rodu
koj' će dušmana svog strti.

Mi imamo cilj još veći:
da ne bude slavskog roba...
a svoj narod vodit' sreći,
dužnost nam je sve do groba.

Smehlja se nam poletna plan,
ponosno Sokol gre na dan,
obok neba mu lesketa,
prijazno voda mu šumlja,
priroda vabi ga, šepeče,
povsod je polno mlade sreče!

Smehlja se nam poletna plan,
vsak Sokol srečen, razigran,
čez gore stopa in ravnine,
se drzno dviga čez strmine,
saj strmi daljni so vrhovi
od vekov smotri le njegovi!

Tako v življenju drzen smel,
najvišje vedno bo stremel,
iskal si smotre sred višav,
pogumno dvigal se z nižav,
okrepil si vse sile svoje,
prestal pogumno vsake boje!

Priroda

Prekrasna ti priroda,
življenja, misli vir,
kako se tebi čudim
neutrudno venomer!

Rodil sem se iz tebe,
živeti sem dolžan
ko sinko tvoj; umreti
pravice nimam sam.

Ko moj pogled zamaknjen
lepoto tvojo zre,
ljubavni vnemi tvoji
naj duša se odpre.

Kadar srce zaliva
najhujša nam grenkost,
ti s kapljico ljubezni
polajšaš nam bridkost.

Friderik Ebber*, Salta (Argentina)

Vesela, vedra vabiš
nas na življenja pir
in pot nam razodevaš,
pot na radosti vir.

Velika si, ponosna,
sijaj je tebe sam;
ob tvoji veličavi
svojo malost spoznam.

Drevo in cvet in tiček
njih slednji brat je moj;
združuje nas ljubezni
neskončni večni Soj.

Vsi iz istega so praha,
tako živé ko jaz;
spet isti prah vsi bomo,
ko naš napoči čas.

* Avtor teh kitic, ki so izvirno pisane v španščini in so dobile neko književno nagrado v Salti, se je rodil 29. I. 1889 v Ljubljani. Marca meseca 1914 je odpotoval v Južno Ameriko, kjer je osnoval velik cvetlični vrt: Jardin Los Laureles, večkrat že javno pohvaljen v argentinskih listih. Jeseni 1930 je za mesec dni posetil svoj rodni kraj, odkoder se je zopet vrnil med svojo družino. Enako poleti 1933. Čeprav ima obilo posla s svojim gospodarstvom, je g. Federico Ebber ohranil veselje do slovstva, saj piše včasih v dnevniko kot La Nación, Nueva Época, Intransigente. Objavil je nekaj svojih pesmi, n. pr. Pena que se va, La preferida senda, Que horror a comprar tierra, Indio poeta en cuartel. Prosto je pošpanščil Prešernovo »Luna sije«, ki se onkraj velike luže poje po Flajšmanovem napevu. Z znamenitim portugalskim pesnikom Camoësom ima to skupno, da je na eno oko izgubil vid. In ob njem se je uresničil Prešernov stih: Slep je, kdor se s petjem ukvarja! Poleg gorenjih štirivrstičnic, ki sem jih ponašil jaz iz kastiljskega besedila, natisnjenega v februarju 1925 v San Lorenzu, pa imam v roki že nekaj verzov, ki jih je g. Ebber zložil sam v svoji materinščini. Z nekaterimi spremembami jih prepuščam uredništvu, da jih objavi.

Dr. Anton Debeljak.

Trudni potnik

Friderik Ebber, Salta (Argentina)

Kjer stoji moj rojstni kraj
— lepšega na svetu ni —
tja vleče me sila živa.
Tam moj spomin počiva,
tja duh si moj želi.
A ne kaže se mojim očem,
le željno hrepenim po njem.
Kdaj te uzrejo spet, moj raj?

Pa dnevi v nepovrat teko
in solze včasih mi privro,
prej nepoznane bolečine
so segle mi v srca globine...
Ko noč razgrne
peroti črne,
med poletnim zelenjem,
med bujnim lepenjem,
med cvetov dehtenjem
zaspim utrujen.

Hrepenenje po domu

Friderik Ebber, Salta (Argentina)

Ko zjutraj zarana vstanem
z dnem srce se mi zbudi
v ljubezni do vsega, kar živi.
Po gozdu počasi stopam in gledam,
kako sveta svetloba se rodi.
Ptički se dramijo, v ljubezni zapoje,
cvetje zro: Pomlad je tu!
Hladen veter pa cvetni prah
od vej do vej raznaša plah.
Ljubezen je tu!...
Meni pa se srce topi.
Ob letu li tukaj še bom?
Rad cvetje bi gledal — a kjer je moj dom!

Senca

Friderik Ebber, Salta (Argentina)

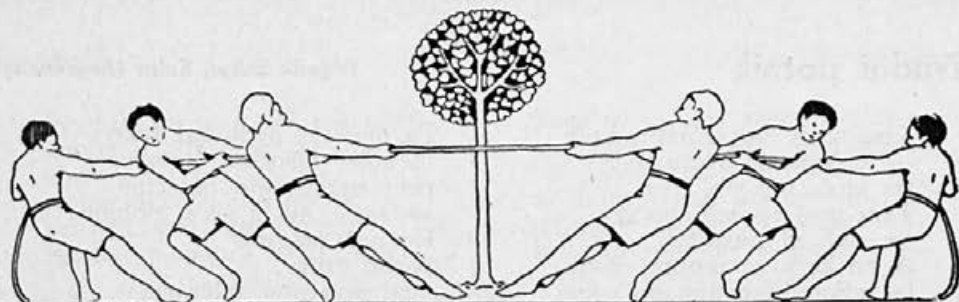
Ko sonce razliva svoj kras,
po senci oziram svoji se jaz.
Senca pred mano beži,
včasih za mano leži.
Sonce me greje, gorkó mi postane,
senca pa moja kar hladna ostane.
Nikdar, naj bo že pozimi, poleti,
nikdar ne more se senca ogreti
in vstati ne more na lahne noge.

*

Ljubezni ne čutim nobene do nje,
pa najsi me spremlja povsod nje zvestoba.
Če v senco se moram ozreti,
prešine me nekaj: bo treba umreti!
Ta moja temačna podoba
spominja me groba,
ko lega pred mano,
ko vlačí odzad se mi vdano.

*

Si premislil, o človek, življenje?
Oglej si le sence pozemsko polzenje,
da čut si boš pravi v srcu zapalil
in bratov nikoli ne žalil.

Radovi našeg naraštaja

Zašto je potrebna saradnja sela s gradom?

Mećar Alojz, naraštajac, Sokol Zagreb III

Svaki je od Vas sigurno već bio na groblju! Prolazeći pokraj mnoštva križeva nehotice je svaki od vas pomislio: »Što vredi čoveku sav njegov trud i muka za života, kad sada ovde mrtav i zaboravljen od sviju sniva večni san.«

Ta misao vam se nametnula kada ste prolazili grobljem, koje je bilo obeleženo s kojim vidljivim znakom. Ali pogledajte one njive, livade, šume, voćnjake i vinograde, pogledajte preko brda i dolina, preko ravnih polja Slavonije sve do Jadranskog Mora, pogledajte na istok, zapad, na sever i jug ove široke zemlje, koju zovemo domovina.

Svaki je metar ove zemlje skupo plaćen ljudskim životima, svaki je metar ove zemlje natopljen krvlju rodoljuba, sva ova zemlja nije ništa drugo nego grob do groba gde počivaju naši mili i dragi, gde počivaju znani i neznani junaci, koji su dali živote svoje za slobodu i nezavisnost svoje domovine.

Da, draga braćo, naša je domovina nepregledno groblje, ali istovremeno je i kolevka jednog naroda sa sjajnom budućnosti, naroda, koji s neiskazanom požrtvovnošću i neizbrojnim žrtvama gradi svoj sveti hram jedinstva, slobode i nezavisnosti.

Draga braćo i sestre! Temelji tog svetog hrama jesu gotovi. Građeni su iz najtvrdog kremenja, iz života naših junaka. Ništa na svetu ne može uzdrmati i uzluljati temelje tog hrama, koji je cementiran krvlju i koji su gradili stolicima naši najveći geniji i rodoljubi s nepreglednim tisućama hrabrih boraca, koji su polagali svoje živote u temelj ove države. Među njima položio je sve što je imao i naš brat Tošo (naraštajac Sokola III u Zagrebu, koji se je smrtno ponesrećio u sokolani), uzidao je kamen — mramor u velebnu zgradu moćne Jugoslavije, davši svoj život.

Temelj je sazidan, draga braćo i sestre, a sada ostaje na nama i na našim potomcima da taj sveti hram izgradimo i da podignemo na jakim temeljima nepobedivu kulu. Braćo! Kako ga budemo gradili, onakav će i biti naš dom. Koliko više ljubavi, požrtvovnosti i sloge ulažemo u naš rad, u toliko će biti jači, lepši i velebniji. Želimo li da naš dom bude što pre gotov i da bude što jači, moramo da saradujemo mi svi, od Triglava do Devdelije, od Timoka do Jadranskog Mora. Dom koji ćemo sazidati predstavljaje sudbinu naše države, moćnu Jugoslaviju, predstavljaje sudbinu naroda, našeg naroda, koji živi unutar granica koje će se u budućnosti još proširiti, a nikad sužiti.

Svaki narod sam vlada svojom sudbinom!

Kako je naš narod pretežnim delom seljački, potrebna je uska saradnja između sela i grada, potrebno je podizanje jake nacionalne svesti baš kod seljaka. A tu jaku nacionalnu svest može i mora dati selu grad. Temelji naše države počivaju na selu i na seljaku. Ako je seljaku dobro, dobro je čitavom narodu. Ali ima među narodom i u selu i u gradu uvek zavidnih elemenata, koji ne žele dobro narodu, koji ne žele bratske sloge među građaninom i seljakom, već žele samo sebi dobro, žele, da u mutnom ribare za svoje lične koristi, žele, da naš narod ostaje tamo gde je bio, žele, da naš narod ostaje u tmici, kako bi i nadalje bio neuki narod vrelo njihovog prihoda.

Sokolska zajednica radi ubrzanim i sveudilj jačim radom na zbliženju sela i grada. Ona radi na prosvećivanju naroda, na ekonomskom podizanju sela, na gospodarskom osamosvojenju seljaka. Ali nekim mračnim silama to ne ide u račun! Tih elemenata, tih mračnih i nazadnih sila, rešiće se Sokolstvo, rešićemo se mi svi ne ognjem i mačem već uzornim radom, besprimernom disciplinom, bratskom ljubavlju, kojom ćemo povezati sve naše redove u selu i gradu. Oni, koji rade protiv naroda sami će nestati netragom, jer mi idemo napred za korist celine!

Ako budemo tako ispravno radili, onda će naše potomstvo prolazeći pokraj naših grobova stati i svesno našeg rada s poštovanjem reći: »To su bili ljudi, kojima je životni cilj bila korist naroda, prema sokolskoj ideologiji i disciplini. To su ljudi, kojima je cilj bila jedinstvena, slobodna, bratska Jugoslavija.« I skinuće kape te će nas se sećati sa zahvalnošću.

A mi, braćo i sestre, sad uz sokolsko geslo: »Samo napred ni koraka natrag!« prionimo složno i čvrsto radu pa je nama uspeh osiguran.

Z risarske razstave mest. ženske realne gimn. v Ljubljani.

Delo S. Finčeve,
učenke 3. razr.

GLASNIK

Zbogom Tošo, brate naš!

Mladi je Tvoj život pao za sokolske ideale. U sredi izvršivanja svoje sokolske dužnosti nemila je sudbina krutom rukom utrnula i prekinula cvet Tvojih petnaestih godina. U naponu svoje snage, pun radajuće se mladenačke energije, pun mladenačkih ideala i sokolskih težnja Ti si nestao i nema Te više među nama. Zašto, pitamo se s tugom u srcima našim? Zašto je nemilosrdna ruka udesa baš na Tebi okušala svoju snagu? Zašto nije koga između starije braće, koji su već svoju zadaću izvršili, koji su već svoje snage dali Sokolstvu, kojima bi bilo lako reći braći svojoj: Zbogom, ja sam svoje izvršio! Zašto baš Tebe, mlada puna nacrti i najlepših nada, koje su u Tebe polagali i roditelji Tvoji i sokolski Tvoji starešine? Ne pitajmo zašto!

Sećamo se svi, kako si s veseljem očekivao onaj dan, koji je imao doći sutra nakon nesreće, koja nas je sve zadesila Tvojom smrću. Sećamo se, kako si hteo da skoro zagriš zastavu

sokolsku, naraštajski barjak, sveti simbol snage, bratstva, jedinstva i slobode. I baš na samo predvečerje tog slavnog, velikog sokolskog i naraštajskog praznika, Ti si u časaku trenutne malaksalosti u svom poletu pao i pustio mladu dušu svoju na račun pred prestolje Svevišnjega. Tvoja nevina, bela ko sneg duša odletila je među svoju braću, koji su već pre položili živote svoje za sokolske ideale i slobodu našu. Tvoj je mladi sokolski duh odlepršao da se udruži s duhovima naših preda.

Moguće je samo časak malaksalosti, časak u kojemu si duhom svojim zagledao pred sobom sveti barjak naraštajski, časak u kojemu si hteo da poletiš svom snagom i da ga pre vremena zagriš, časak kada Ti se iz grudiju hteo da otkine poklik radosti i snage bio je kriv, da su Ti ruke popustile i da si pao na polju sokolskog rada, položivši tako život svoj za svoje uverenje, za svoje mladenačke ideale.

Ne znamo — ali znamo to, da je Tvoj duh među nama i sada te da će ostati u buduće među nama. Znamo, da su Tvoji vršnjaci, među kojima si bio prvi i koje si predvodio kao najbolji naraštajac i vežbač u svom redu, zadržati u sebi Tvoju volju za napredak i Tvoju energiju u radu za ukupne ciljeve.

Čuj naš poslednji tužni Zbogom, mili mladi brate! Čuj i naše obećanje, da ćemo slediti Tebe na Tvom putu bez straha i ne poznavajući zapreka, kao što Ti nisi nikada poznavao strah i zapreke! Čuj naše obećanje, koje Ti šaljemo preko naših duhova i naših ožalošćenih srdaca, da nećemo klonuti već da ćemo ići napred, napred, ni koraka natrag!

Slava ti večna, mili Tošo!

Tvoja mlada braća i sestre.

Naraštajski otek u Virovitici. Naraštajski otek Sokolskog društva u Virovitici započeo je svoj rad u 1934 god. Samo s voljom i uspeh toga rada pokazao se nakon petmesečnog rada. Uprava naraštaja, sve sami naraštajci, s braćom F. Hakenbergom i V. Rustjom na čelu, pokazali su sve što se da i što se ne da. Uspeh ovog rada ima se zahvaliti i drugoj braći naraštajcima, koji su posećivajući marljivo sokolske vežbe i sela dobili svakim danom sve veću volju za plodni sokolski rad.

Naraštajski otek dao je par vlastitih priredbi u Virovitici, a jednu u Pitomači; sve su one uspele u moralnom i materijalnom pogledu. Na inicijativu N. O. održan je u Virovitici 5 i 6 maja t. g. I slet naraštaja Sokolske župe Bjelovar. Na sletu pripomogli su naraštajci svi, kako je koji mogao, dok je sama uprava N. O. radila svom snagom i uspeh se pokazao. Slet je uspeo u svakom pogledu, iako je kiša skoro omela javnu vežbu. Na istom sletu razvita je zastava Virovitičkog sokolskog naraštaja, kojoj je kumovao br. Gavrančić dr. Oton, starešina Sokolske župe Zagreb. U koplje zastave zabilili su svoje spomen čavličić, po izaslancima: Nj. Vis. Prestolonaslednik Petar, Perović dr. Ivo, ban Savske banovine, br. Gangl Engelbert, I zam. starešine SKJ, Gavrančić dr. Oton, i ostali.

Naraštaj je posećivao javne vežbe po jedinim okružja Sokolske župe Bjelovar i ujedno se spremao za velike sletove u Zagrebu i Sarajevu.

Na naraštajske dane u Zagreb poslao je Nar. otek 120 naraštajaca(ki), koji su svi u Zagrebu nastupili.

Na slet u Sarajevo poslao je Nar. otek 35 naraštajaca, koji su u povorci ubrali mnogo aplauza i poklika, poradi svog čvrstog stupanja i lepo razvijenog tela.

Sa sletovima u Zagrebu i Sarajevu rad je donekle stao, jer većina naraštajaca razišli su se svojim kućama, pošto su svi naraštajci većinom đaci i većina ih je izvan Virovitice.

Ali, ipak, rad se nastavlja samo s manjim brojem naraštajaca.

U čamcu preko Atlantskog Okeana iz Severne Amerike u Englesku. 24 godišnji mornar John Smith (Don Šmit) iz Peterbourgha u Ontariu pošao je sredinom juna na daleki put. Seo je u 5 metara dugi čamac bez jedara; veslima hoće da prevali dugi put rekam i zalivom svetog Lovrinca preko Atlantskog Okeana, sve do Peterbourgha u Engleskoj. Misli, da će stići na

cilj za 2 do 3 meseca. U domaćoj luci skupilo se sila naroda da zažele odvažnom mornaru srećan put.

Kartometar. Student tehnike u Pragu Z. Marčan izumio je kartometar, t. j. spravu kojom se mogu vrlo tačno izmeriti daljine na zemljopisnoj karti, što je do sada bilo vrlo nespretno i netočno. Kartometar je mala, 28 grama teška precizna sprava, slična onoj spravi koja pokazuje kilometre u automobilu ili na biciklu. Malen točak sa strane deluje, kada se okreće, na mehanizam u spravi te ovaj pokazuje ciframa, koliko puta je točak prevaleo. Valja samo točak pod jednakim pritiskom voditi putem koji hoćemo da izmerimo, pa na kraju pročitati cifru što je sprava pokazuje.

Priča. Ovca i magarac se posvadiše. Nikako ne mogu da se izmire te podoše vuku da im presudi ko ima pravo. — »Dobro, kazaću vam,« odgovori laskavo vuk te proždre i ovcu i magarca. — Kažu da je vuk bio prvi sudac.

Gradi se nov grad. Blizu elektro-kemijskih tvornica kod Čirčika, nedaleko od Taškenta, u Srednjoj Aziji, počeli su ovih dana graditi po planu nov grad. Zauzimaće četiri kvadratna kilometra, a mesta će biti u njemu za 46.000 stanovnika.

Borba protiv buke i galame u velikim gradovima na novim putevima. Do sada vodili su tu borbu u glavnom gradski higijenci pa i javnost koja od buke i galame pati. Nova borba je bila do sada uparena protiv tehnika, jer su oni izumili mašine i sprave koje čine buku i galamu. Sada se borba promenila. Tehnici su se sami priključili ovoj borbi s naučnim proučavanjima. Merili su sluh kod radnika u radionicama gde je velika buka te su ustanovili da slabo čuje 20 do 60 procenata radnika. Galama manjuje i duševnu i telesnu delatnost te ruši živčani sistem. Pošto su ustanovili ove zle posledice buke i galame, vrše se opiti i točna merenja, kako bi se s pomoću stvari za izolaciju (izdvajanje) mogle ukiniti buka i tresenje što ih prouzročuju pokretne i nepokretne mašine i motori. Radi se i oko toga, kako bi se temelji zgrada opremili tvarima koje bi što više stišale zvukove i tresenje. U najnovije doba mnogo se bave stručnjaci važnim pronalaskom jednog praškog inženjera koji je u prigušivanju buke postigao naročito dobre rezultate; upotrebljavao je gumu i pluto.

Svetski rekord 15 godišnjeg mladića. U Novosibirsku polučio 15 godišnji Makarov sa svojim modelom aeroplana nov svetski rekord. Popeo se u visinu 150 metara te se držao u zraku jedan sat i 40 minuta. Prevalio je put od više nego četiri hiljade metara.

Granate iz svetskog rata. U Francuskoj izbila je radi velike vrućine i suše vatra na obroncima jednog brda gde su se za vreme svetskog rata odigravale žestoke borbe. Vatrogasne čete odmah su se spremile da ugase vatru. Međutim su počele od vatre eksplodirati granate koje su za vreme rata ostale tamo u zemlji. Tako gašenje radi opasnosti nije bilo moguće. Vatra se proširila na dva kilometra i više te je načinila u šumama veliku štetu.

Krepost i rdava navika. Cara Napoleona III zamolila je ugledna dama, neka zabrani pušenje, jer je tobože rdava navika. — »Priznajem vrlo rado da je pušenje rdava navika,« odgovori Napoleon, koji je

Za šalu

Upliv temperature. Dak je polagao ispit. Sve je išlo nekoliko vremena dosta dobro. Tada ga pita profesor fizike: »Koja su svojstva temperature?« — »Toplina«, glasio je odgovor, »telesa rasteže i širi, a mraz ih steže i umanjuje.« — »Dobro, kažite nam koji primer!« — »Leti, kad je sunce vruće, dani su duži, a zimi, kad je studeno, dani su kraći!

Na sudu. Sudija: »Kako možete dokazati da niste provalili? Je li Vas ko video?« — Optuženik: »Hvala Bogu, niko!«

Odmor. »Zašto tučete toliko svoga de-rana?« — »Pa to nije moj sin, taj je kod nas samo na odmoru.«

Nedelja mučenika. »Zašto kažemo nedelji pre Uskrsa i nedelja mučenika?«, pita učitelj. — »Jer se tada dele svedodžbe,« uzdahne Đuro.

upravo bacio ostatak svoje cigare, »ali ova rdava navika donosi Francuskoj 100 miliona franaka godišnje. Uza sve to hoću da je ukinem onaj čas, kada mi budete mogli kazati kreposnu naviku, koja će državi doneti toliko novčanih koristi.

»Plivanje u Sokolu« zove se knjiga, koju je napisao i izdao brat Hrvoje Macanović iz Zagreba. U toj knjizi na 80 stranica iskusni sokolski prednjak i plivač prikazao je sve ono što treba znati da se usavrši i unapredi plivanje. Bogato ilustrovana i lepo opremljena knjiga sa slikama najboljih jugoslovenskih i svetskih plivača, s prikazom tehnike plivanja, krala, prsnog i lednog stila, utakmica, najboljih uspeha, plivališta i svih drugih pojedinosti, mnogo će pomoći svima onima, koji sada, leti, žele da se usavrše u toj zdravoj i korisnoj telesnoj vežbi. Knjigu možete naručiti kod br. H. Macanovića, Zagreb, Medulićeva ulica 18 a. Cena je u pretplati 10 Din, a šalje se čekovnom uplatnicom br. 37.846. U knjizarama je cena knjizi 15 Dinara.

Nevaljanac. Otac svome sinčiću: »Ja nisam nikada lagao, kad sam bio malen dečarac kao što ti.« — Sinko: »Pa kada si, tatice, počeo da lažeš?«

Pas bez repa. Mala Darinka crta tintom sliku, koja pokazuje psa bez repa. — »A gde mu je rep?«, pita majka smešeći se. — Darinka gleda nekoliko vremena, onda odgovori brzo: »Rep? Ah, ovaj je još u tintarnici.«

O, ta dečurljia! — Ujak dolazi u posete. Domaće dete trči mu u susret. »Pa ti imaš, ujače, u jednoj ruci štap, u drugoj kabanicu!« — »Zašto ne bih imao?« — »Mama je još juče kazala da dolaziš uvek praznih ruku.

U školi. — Ko je bio Kolumbo?« — »Kolumbo je bila ptica.« — »Što, ptica« — Kako možeš govoriti tako glupo!« — »Pa dobro se sećam, da ste prošle nedelje govorili nešto o Kolumbovu jajetu.«

»S tobom je teško,« kaže učitelj učniku, »gdegod te smestim, svagde se javljaš, spređa i straga.«

Jačajmo se!

Iz uredništva

Naredni broj Sokolića izići će koncem meseca septembra. Rukopise za taj broj treba poslati uredništvu najkasnije do 10 septembra.

Za vreme ovih velikih školskih praznika obratite naročitu pažnju svom naraštajskom sokolskom glasilu. Tražite nove pretplatnike, čitajte svoje glasilo i preporučujte ga svakome i na svakom mestu.

U ovom broju je završetak prvog čina lutkovne igre »Gozdana«, u narednom broju započecemo s objavljivanjem drugog čina.

Rešenje iz 6 broja »Sokolića«

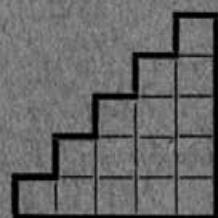
Ukrštene reči. Vodoravno: 1) Okov. 4) To. 6) (Ne 5 kao što je označeno u 6 broju) Atom. 10) Rob. 11) Soko. 12) Ura. 13) Apaš. 14) Ro. 15) Inat. 16) Nar. 17) Ili. 18) Ha. 19) Ki. 22) Im. 24) Vo. 25) Rim. 27) Rum. 28) Osl. 29) Oka. 30) Sli. 31) Mon. 32) Linuh. 34) Travi. 36) Atar. 37) Ti. 39) Onaj. 40) Vir. 41) Tamo. 42) Ara. — Uspravno: 1) Oran. 2) Kopah. 3) Obaram. 4) Tor. 5) Oko. 7) Tunika. 8) Orali. 9) Mati. 20) Miroslav. 21) Romanija. 23) Misliti. 24) Vukovar. 26) Mlinar. 27) Romana. 33) Ur. 35) Ro. 37) Ta. 38) Im.

Popunjalka. Vodoravno: 1) Ban. 4) Ah. 6) Ju. 7) Alo. 10) Ular. 12) Ema. 14) Asov. 15) i 16) Ha. Oj. 17) EL. 18) Ja. 19) Os. 20) Era. 21) Po. 22) Azil. 23) Bara. 25) An. 26) Vek. 28) Ko. 30) Ra. 32) Ili. 34) Aca. 36) Ut. 37) Ona. 39) Arena. 41) Kre. 42) Korcv. 43) Kolar. — Okomito: 1) Buha. 2) Ala. 3) Na. 5) He. 6) Ja. 7) Ac. 8) Loj. 9) Ovaj. 11) Rosini. 13) Marke. 14) Alpaka. 19) Oza. 21a) Oro. 24) Srok. 26) Vir. 27) Kan. 29) Eter. 31) Ano. 33) Lav. 35) Čak. 36) Ura. 38) Ar. 40) Er. 41) Kl.

Zagonetne posetnice: Branko Radičević, Nikola Tesla.

Stepenice

Sastavio naraštajac M. Arandelović,
Vukovar.

Samoglasnik.

Predlog.

Zensko ime.

Ozleda.

Ptica.

Sklanjalka

Sastavio naraštajac M. Arandelović,
Vukovar.

U Drinskoj sam banovini

Visoka planina,

Promeni mi prvo slovo,

Tad sam voda sred ravnina!

Popunjalka

Vladiković T. Jovan, svršeni m. m., Šabac

1		2		3	4		5	6		7
			8			9				
10		11							12	
		13		13a				14		
	15		16		17			16a	17a	
18				18a			19			20
21						22				
	23				24	25		26		
27				28			29			30
31			32							33
			33a		34				35	
36					37			38		

nog. 14) Grad na Jadranu. 15) Pišemo s njim. 16) Bivša fabrika čokolade. 16a) Lom-njava. 17) Imperativ od udarati. 18a) Isto što i 33 vodoravno. 20) Kenj. 24) Isitnjen kamen. 25) Zasaden red povrća u bašti. 27) Zašto svako ima svoje... 28) Tečnost u voću. 29) Žensko ime. 30) Upitnik za dativ. 33a) Lična zamenica (padež). 35) Uzvik pri smejanju.

Vodoravno: 1) Drvo. 5) Muško ime. 8) Deo okeana. 10) Latinsko slovo. 11) Pekareva radnja. 12) Uzmi. 13a) Najveća domaća reka. 15) Pesma. 17) Pokazna zamenica. 16a) Glas trube. 18) Životinja. 19) Suprotno od kupi. 21) Radni pridev od prskati bez a. 22) Učenik u radnji. 23) Stara mera. 26) 26to slovo i 2go 10o slovo u azbuci. 28) Nasebina seljaka. 31) Znak za jednu laku kovinu. 32) Zabava. 33) Upitna zamenica. 34) Žensko ime (od dragosti). 36) Nanovo. 37) Prvi slog upitne zamenice za vreme. 38) Nisu crne. — Okomito: 1) Sredstvo za pranje svilenih tkanina. 2) Predlog. 3) Deo prsta. 4) Nije krivo. 6) Uzvik. 7) Domaća životinja. 8) Koren od mesar. 9) Razdoblje. 13) More, koje se nalazi između Jadranskog i Sredozem-

Ispunjalka

Sastavio naraštajac M. Arandelović, Vukovar.

		1	2	3		4	5				
8				6			7			9	
10	11	12	13					14	15	16	17
18							19				
20						21				22	
	23		24		25		26		27		
		28		29			30	31			
			32					33			
		34			35		36			37	
	38				39	40			41		42
43			44				45		46		47
48			49				50		51		
52								53			
				54	55		56				
				57							

va. 49. Predlog. 51. Sa »U« rodak (pad.). 55. slova).

Vodoravno: 1. Narod. 6. Zamenica. 7. Predlog. 10. Ptica. 14. Grm. 18. Sa »K« naš grad. 19. Vetar. 20. Zamenica. 22. Miris (prov.). 23. Sa »B« šaljivo lice iz narodnih pripovedaka. 25 i 26. Zamenice. 28. Plod. 30. Muslimansko m. ime. 32. Sastavni deo tela (bez drugog slova). 33. Španjol. određeni član. 34. Naše reka. 36. Pregača. 38. Dobar (franc.). 39. Broj. 41. Zver. 43. Šanac. 46. Nesit. 48. Pripadnik narodnosti. 50. Opijeno. 52. U što uprežemo volove. 53. Naš grad. 54. Upitna rečca. 56. Francuski određeni član. 57. Velike ptice.

Okomito: 2. Zanimanje. 3. N. 4. Reka u Austriji. 5. Metak. 8. Sirće. 9. Tama. 11. Pripadnik izumrlog naroda. 12. Muško ime. 13. Latinska zamenica. 15. Sa »K« korpa. 16. Bolest. 17. Zitarica. 21. Nemački predlog. 24. Nevreme na moru. 25 i 26. Uzvici. 27. Vrsta tkanine. 29. Francuska luka. 31. Mekan. 34. Breme. 35. Glavna karta pri igri. 36. Začin. 37. Zver. 38. Muško ime. 40. Zamenica. 42. Životinjska hrana. 43. Roblje. 44. Vrsta pesme (pad.). 45. Zanimanje. 47. Osnovna Zamenica. 58. Mast (bez zadnjeg slova).